

Lokaal

nr. 11 – NOVEMBER 2020

**VVSG-maandblad voor
de lokale bestuurder**

Verschijnt 11x per jaar / P2A9746

A man with a beard and a green hoodie is holding a stack of several laptops. He is looking off to the side with a slight smile. The background is blurred, showing what appears to be a window with blinds.

Digitale boost, een laptop voor iedereen

**In elke gemeente is er armoede
Commons voor een beter klimaat
Schonere rivieren in de steigers**

De lokale besturen hebben in de coronacrisis het verschil kunnen maken en ze zullen dat opnieuw doen. Wij vragen aan deze nieuwe federale regering in elk geval ze ook als echte partners in het beleid te beschouwen en op te nemen.

De lokale besturen kunnen weer het verschil maken

Op het moment dat deze editie van *Lokaal* in de bus valt, zitten we midden in een tweede – en zware – golf van coronabesmettingen. We zijn in de zomer nauwelijks op adem gekomen, en daar wordt iedereen alweer hard getroffen door deze crisis. In eerste instantie spreken we hier over een gezondheids crisis. Maar, en dat toont deze tweede golf nog meer aan dan de eerste, deze crisis is veel meer dan dat. Ze beukt hard in op de economische leefbaarheid van veel ondernemers, nu de horeca weer een aantal weken moet sluiten. De crisis duwt ook veel mensen in het isolement en de eenzaamheid, in het bijzonder nu de koude en donkere wintermaanden voor de deur staan. Heel wat mensen dreigen het perspectief op een positieve uitkomst te verliezen.

Federaal minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke riep na afloop van het Overlegcomité van 16 oktober de lokale besturen op de persconferentie op een nog grotere rol te spelen op het vlak van het welzijn van de mensen. De lokale besturen staan hier klaar voor. Ze hebben ook tijdens de eerste golf prioriteit gegeven aan het ondersteunen van hun inwoners, en dit op allerlei vlakken.

Het is positief dat de federale regering uitdrukkelijk het belang van de lokale besturen in de aanpak van deze crisis onderstreept. De lokale besturen hebben het verschil kunnen maken en ze zullen dat opnieuw doen. Wij vragen aan deze nieuwe federale regering in elk geval om de lokale besturen ook als echte partners in het beleid te beschouwen en op te nemen.

Verderop in deze editie van *Lokaal* kunt u een analyse lezen van het federale regeerakkoord. We hebben de tekst van het regeerakkoord naast ons memorandum van 2019 gelegd. We zien in het federale regeerakkoord zeker positieve punten voor de lokale besturen, denk maar aan de financiering van de lokale politie, het optrekken van de uitkeringen of de administratieve vereenvoudiging. Ook een jaarlijkse burgemeestersconferentie over de grote maatschappelijke uitdagingen kan de lokale bekommernissen dichterbij het federale beslissingsniveau brengen. Maar nogal wat voorstellen zijn nog vaag, andere voorstellen roepen dan weer vragen op. In elk geval staat de VVSG klaar om met de federale regering in overleg te gaan, in het belang van onze steden en gemeenten.

Kris Snijkers is algemeen directeur van de VVSG

STEFANDEWICKERE

interview

De politie moet de deuren openzetten

Als de politie door de burgers wil gezien worden als een korps dat hen mag handhaven, moet ze een afspiegeling zijn van de samenleving. Professor Antoinette Verhage ziet mogelijkheden in een betere aansluiting tussen politie- en regulier onderwijs.

STEFANDEWICKERE

reportage

Veel meer dan lokale contactopsporing

Lokale contactopsporing is in elk geval een te enge term. Bronopsporing als leidraad voor het lokale beleid was van meet af aan een belangrijke insteek, naast de welzijnsondersteuning van mensen die positief testen. Lokaal wordt er doorgevraagd en als een bron in zicht is, worden extra maatregelen afgesproken.

STEFANDEWICKERE

interview

In elke gemeente is er armoede

De armoede neemt overal toe. Voor Anne Van Lancker, voorzitter van Decenniumdoelen, is het goed dat Vlaanderen zeer sterk rekent op de gemeenten en OCMW's voor het voeren van een sociaal en armoedebeleid. 'Maar de lokale besturen hebben daar wel voldoende Vlaamse en federale steun voor nodig.'

IN ELK NUMMER

- 2 Opinie
- 4 Kort
- 9 Filip fileert
- 10 Estafette
- 18 Verkozen en dan doen
- 30 De toekomst
- 58 In contact met
- 60 Agenda
- 61 Op zoek... naar nieuwe collega's?
- 62 Burgemeester Triljoen

DOMEINEN

- 13 De politie moet de deuren openzetten
- 20 Meer afstemming nodig met lokale besturen
- 23 Veel meer dan lokale contactopsporing
- 26 Samen de klimaatverandering keren met commons
- 35 Nieuw Kunstencentrum wordt open huis
- 39 In elke gemeente is er armoede
- 44 Sint-Niklaas geeft inwoners digitale boost
- 48 Klarstomen voor de industrie
- 49 Iedereen digitaal, dankzij Artikel-60'ers
- 50 Babbelbank versterkt sociale samenhang
- 52 Breng asbestcement verpakt naar het recyclagepark
- 56 Schone waterlopen in de steigers

OP DE COVER

Vince (30) geeft in het Steunpunt Werkgelegenheid (stw.be) niet alleen laptops een tweede leven, ook mensen krijgen door deze digitale boost een tweede kans. Foto Bart Lasuy

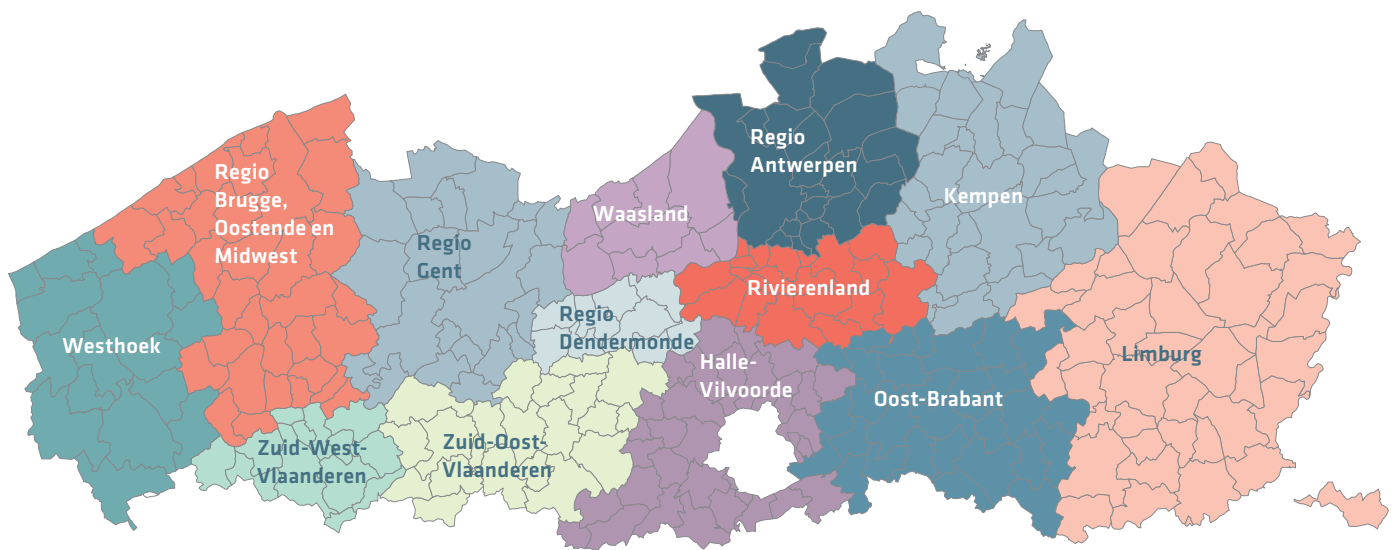
COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies van Bouwel **REDACTIE** Marleen Capelle, Tomas Coppens, Bart Van Moerkerke **COVERBEELD** Bart Lasuy **VORM** Ties Bekaert
DRUK Graphius **ADVERTENTIES** Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92 **VACATURES** Monika Van den Brande, vacatures@vmsg.be, T 02-211 55 43
ABONNEMENTEN info@vmsg.be, T 02-211 55 07 **PRIJS ABONNEMENT 2020** Een jaarabonnement kost 75 euro bij levering van minstens tien exemplaren op één adres, 100 euro voor een individueel postabonnement voor VVSG-leden en 150 euro voor niet-leden. Een abonnement is jaarlijks opzegbaar in november. **VERANTWOORDELIJK UITGEVER** Kris Snijkers, directeur VVSG vzw **VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN VZW** Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel, T 02-211 55 00, www.vmsg.be **CONTACT** info@vmsg.be

Ondertekende artikelen verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Regiovorming voorgesteld

De Vlaamse Regering keurde op 9 oktober een nota regiovorming goed. Het is de bedoeling dat deze regiovorming wordt gedragen door de lokale besturen en dat de burgemeesters de spilfiguren zijn. In samenspraak met de lokale besturen wil de Vlaamse regering werken naar wellicht dertien referentieregio's waarin alle vormen van intergemeentelijke en bovenlokale

samenwerking kunnen plaatsvinden. De conceptnota stelt niet voor om regiovorming via decretale weg te regelen. Wél biedt de tekst een kader van drie jaar, waarbinnen lokale besturen en de Vlaamse overheid kunnen werken aan het uitklaren en het versterken van de regiowerking. Het woord is nu aan de lokale besturen. Herkennen zij zich in de voorgestelde regioafbakening? De gouverneurs krijgen de opdracht tegen eind 2020 een advies te formuleren over de afbakening van de referentieregio's, op basis van de bestaande fora op bovenlokaal niveau en de input van lokale besturen. Ook de VVSG formuleert de komende weken een advies.

.....
Peter Hautekiet

We waren de eersten met een fietszone, niet alleen in het centrum, maar ook in deelgemeenten Heule en Marke. Daarenboven hebben we ook een hele visie rond fietsroutes. In onze fietsbijbel ligt het fietsbeleid voor de komende twintig jaar al vast.

Kortrijk werd uitgeroepen tot de beste fietsstad in Vlaanderen en SP.A-schepen Axel Weydts mocht uitleggen waaraan de stad deze erkenning te danken heeft. De Standaard – 7 oktober

OCMW's kunnen federale coronasubsidie ook in 2021 besteden

De OCMW's kunnen de 125 miljoen euro federale coronasubsidie ook in 2021 aanwenden, zo besliste de commissie Sociale Zaken van het Federale Parlement op vraag van de VVSG en haar zusterverenigingen UVCW en Brulocalis. Een zeer goede zaak, want de grootste impact van de crisis wordt pas volgend jaar verwacht. Dan zullen de OCMW's het geld hard nodig hebben om mensen te helpen die door corona in de problemen zijn geraakt.

Door de coronacrisis vielen honderdduizenden mensen terug op een tijdelijke werkloosheidsuitkering of ze zaten zonder inkomen. Velen onder hen zullen vroeg of laat op OCMW-hulp aangewezen zijn. Daarom nam de federale overheid enkele maatregelen, waaronder een tijdelijk verhoogde terugbetaling van het leefloon en een Covid-fonds met daarin 125 miljoen euro om financiële steun te geven aan wie het nodig heeft. Zo moeten de sociale gevolgen op langere termijn beperkt blijven. Van de 125 miljoen euro gaat er 10 miljoen euro naar personeel en omkadering, want hulpverlening moet hand in hand gaan met goede begeleiding.

Nathalie Debast

Uitrol BelRAI Screener in aantocht

BelRAI is het instrument van de toekomst om de zorgnood van zorgbehoevenden in te schalen. Woonzorgvoorzieningen zullen met een eigen BelRAI-instrument werken: BelRAI Homecare voor de thuiszorg en Long Term Care Facility (LTCF) voor de woon-zorgcentra. Het duurt wel nog even voor deze instrumenten beschikbaar zijn.

Wel in aantocht is de uitrol van de BelRAI Screener, een instrument met ambities. In eerste instantie bepaalt het als snel screeningsinstrument wie een volledige BelRAI-beoordeling nodig heeft. Daarnaast vormt het de toegangspoort voor rechtentoekekening in het kader van de Vlaamse Sociale Bescherming. Het begin van het einde voor inschalingen via de BEL-

profielschaal, de KATZ-schaal en de Medisch Sociale Schaal.

Op dit moment nog toekomstmuziek, maar onderzoek gaat tot slot na hoe de screener de toegang tot persoonsvolgende financiering in de ouderenzorg kan bepalen. Door de coronacrisis is de lancering van de BelRAI Screener uitgesteld tot 1 juni 2021. De diensten gezinszorg en de indicatiestellers voor het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden zullen vanaf dan overschakelen van de BEL-profielcore naar de BelRAI Screener. Vooraf zullen ze een opleidingstraject moeten doorlopen.

Leen Van Den Heuvel
Meer informatie op vvsg.be

Geef gemeenten een financiële stimulans om open ruimte te behouden en leg het grote kader op Vlaams niveau vast. Doe dat grondig: schrap de helft van de codex, hef het gewestplan op, stop de dictatuur van computermodellen. Geef gemeenten de vrijheid om met ruimtelijke ordening om te gaan, zolang ze de grote lijnen van Vlaanderen volgen. En beloon degene die dat doen met de middelen van degene die dat niet doen.

Wieland De Meyer, eerste schepen Heuvelland, De Standaard – 19 oktober

Het resultaat van stevig lobbywerk @vvsg: OCMW's kunnen de federale coronasubsidie ook in 2021 besteden via #vvsg.

Jan Leroy, Directeur Bestuur VVSG, Twitter – 7 oktober

Omdat wij niemand in de kou willen laten staan, hebben we een oproep gedaan via Facebook om eens te kijken of er nog winterjassen in de kast liggen die mensen niet meer nodig hebben. In totaal hebben we meer dan zeventig jassen ingezameld. Die doneren we aan armoedeorganisaties uit de buurt, zodat ze zeker bij de juiste mensen terecht komen.

SP.A-gemeenteraadslid Tina Van Havere over de 'frakkenactie' in Kruikeke, Het Nieuwsblad, 19 oktober

Op deze manier (met het GAS-boetes uitschrijven voor kleine snelheidsovertredingen) krijgen lokale besturen de kans om er die plekken uit te pikken waar te weinig wordt gecontroleerd. Voor de verkeersveiligheid in onze schoolomgevingen én in woonwijken is dit een goede zaak.

Minister van Mobiliteit Lydia Peeters, Het Laatste Nieuws – 7 oktober

Als schepen van o.a. Monumenten en Gebouwen trots dat @StadMechelen de Onroerend Erfgoedprijs 2020 voor Het Predikheren wint. Gouden medaille Ook dank aan collega's @ggeypen @Bjorn_Siffer en @BartSomers. #monument @vioe @MDiependaele @vlaamseoverheid

@AnciauxKoen, schepen @stadmechelen, Twitter 3 oktober

Congratulations to @stadleuven, named "European Capital of Innovation 2020"! We're very proud to work alongside the city and @MohamedRidouani to increase community engagement and strengthen digital democracy.

@citizenlabco, e-democratieplatform, Twitter – 5 oktober

kort

Begraven in Vlaanderen

De begraafplaats wordt een luwteplek in veel gemeenten, er is aandacht voor een veelheid aan afscheids- en herdenkingsrituelen. Niet alleen heeft elke levensbeschouwing eigen rituelen, ze zijn ook voortdurend in evolutie. Bovendien krijgt iedereen meer keuzevrijheid in het ritueel en het herdenken. Mooie voorbeelden uit de praktijk en de grote lijnen van het decreet kun je lezen in deze brochure die je gratis kunt downloaden.

[Integratie-inburgering.be/begraven-in-vlaanderen](https://integratie-inburgering.be/begraven-in-vlaanderen)

1

2

3

- 1 - De duurzame helden in Zwalm krijgen hun SDG-draagtas en ander campagnemateriaal overhandigd van het bestuur.
- 2 - Beringen verspreide flitsende affiches van zijn duurzame helden.
- 3 - Gent duidde vijfjarigen aan als duurzame helden en liet hen in hun eigen woorden vertellen over duurzaamheid.

92 gemeenten vierden de vijfde verjaardag van de SDG's

Tijdens de derde editie van VVSG's Week van de Duurzame Gemeente hesen maar liefst 92 steden en gemeenten de SDG-vlag aan hun gemeentehuis en zetten ze een week lang hun lokale 'duurzame helden' in de kijker. Dit jaar lag de klemtoon op 'coronahelden'.

De corona-epidemie wees ons meer dan ooit op het belang van duurzaamheid en globale verbondenheid en legde de verbanden bloot tussen de sociale, ecologische en economische dimensies van duurzaamheid. Tijdens de campagneweek werden daarom mensen en organisaties in de bloemetjes gezet die de voorbije maanden bijzondere inspanningen leverden en die zich ook in de toekomst blijven inzetten voor een duurzame wereld.

De covid-19 epidemie maakte het moeilijk om feestelijke recepties met de duurzame helden te organiseren, maar de deelnemende gemeenten lieten zich van hun meest creatieve kant zien om hun helden niet alleen op de sociale media in het voetlicht te zetten. Steden en Haacht organiseerden coronaproof wandelingen langs duurzame projecten, in

Boechout werd een standbeeld voor de helden onthuld, Bornem bracht haar helden 'bubbelfeestpakketten' aan huis, en de helden in Deinze werden geëerd met een gedicht van de stadsdichter.

Ook verschillende NGO's, provinciale, regionale en federale overheidsdiensten en zelfs tientallen gemeenten in Nederland deden mee. Hopelijk wordt deze 'SDG-vlaggen-dag' een jaarlijkse en wereldwijde traditie.

Ontdek alle Duurzame Gemeenten en hun helden op www.duurzame-gemeente.be.

Heleen Voeten

Wil jij met je gemeente ook bijdragen aan de realisatie van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen? Schrijf je in voor de SDG-academie op www.vvsg.be/opleidingen.

De kunst van het twijfelen

Op de brug tussen wetenschap en praktijk mag ruimte zijn voor twijfelen: bestuurskundigen zoals Filip De Rynck laten zich als wetenschapper vanuit de bestuurspraktijk bevragen en dagen mensen in de bestuurspraktijk uit. In dit boek komen acht thema's aan bod uit de carrière van Filip De Rynck. De blik staat op vooruit: welke agenda dient zich aan voor de toekomst van de publieke sector, voor de schaalvergroting van gemeenten of voor 'smart cities'? De acht thema's dragen bij tot het publieke debat, voor iedereen die ijvert voor een beter openbaar bestuur.

- Filip De Rynck e.a.
- *De kunst van het twijfelen*. Reflecties bij een emeritaat
- Uitgeverij Vanden Broele
- www.vandenbroele.be

Beestige week van de kinderbegeleider

Ondanks deze bizarre corona-tijd sloeg het VVSG-Steunpunt Kinderopvang samen met de partners uit het werkveld de handen in elkaar om alle kinderbegeleiders eens extra in de bloemetjes te zetten. De vroegere Dag van de Kinderbegeleider en Week van de Buitenschoolse Kinderopvang werd dit jaar

gecombineerd tot Week van de kinderbegeleider van 12 tot 18 oktober. Een week met aandacht voor de kinderopvang in alle facetten, een week feest in de kinderopvang voor de kinderen, de kinderbegeleiders, de ouders, de buurt en het lokaal bestuur. De slogan "Beestig bedankt" was zeer toepasselijk want als #superherotegencorona kan onze waardering naar de sector en in het bijzonder naar de kinderbegeleiders niet groot genoeg zijn. Het afgelopen jaar is er veel aandacht gegaan naar een ander "beestje" dat het leven overhoop heeft gehaald. De kinderbegeleiders hebben deze periode nog maar eens aangetoond dat ze ook in moeilijke tijden met een groot hart klaarstaan voor kinderen en ouders. Dat verdient een

ontzettend grote 'Beestig Bedankt!' aan alle medewerkers die dag in dag uit het beste van zichzelf geven.

Met 83.000 complimentenkaartjes toonden ouders, verantwoordelijken en het bestuur hun waardering. Daarnaast konden de voorzieningen geschenken bestellen zoals een herbruikbare drinkfles met infuser, een reusable lunchbag met beestige opdruk of een vlaggenlijn om elk feestje op de fleuren. Ook die actie was een schot in de roos met meer dan 6000 bestellingen.

'Beestig bedankt' aan alle leden om er samen met het VVSG-Steunpunt Kinderopvang een succesvolle #weekvandeKinderbegeleider van te maken.

.....
Karen De Meyer

Tot 10 november

Steun voor groene warmte, restwarmte en warmtenetten

Wie investeert in vernieuwende warmteprojecten kan steun aanvragen bij de Vlaamse overheid. Bij elke nieuwe ronde worden de investeringsprojecten beoordeeld en gerangschikt. Het beschikbare subsidiebedrag, meer dan drie miljoen voor groene warmte en meer dan zeven miljoen voor restwarmte en warmtenetten, wordt verdeeld over de gunstig gerangschikte investeringsprojecten tot het budget op is.

www.energiesparen.be/call-groene-warmte

Heel wat steden en gemeenten waren volop bezig de afweging te maken en te bekijken hoe een kerstmarkt veilig zou kunnen doorgaan. Het feit dat nu algemeen is beslist dat het nergens kan, is duidelijk, en daarmee vermijden we ook dat mensen uit een gemeente waar geen kerstmarkt is, naar andere plaatsen afzakken.

VVSG-woordvoerder Nathalie Debast over de beslissing van het overlegcomité. Belga - 17 oktober

De coronacijfers gaan ook in onze omgeving de hoogte in. Het aantal personen dat zich moet laten testen, stijgt dan ook significant. Om huisartsen en testcentra in de buurt te ondersteunen, hebben we een tijdelijk testcentrum georganiseerd in Ouwegem.

Burgemeester Joop Verzele van Kruisem hoopt op deze wijze de druk op de nabijgelegen testcentra te verlagen. Het Laatste Nieuws - 19 oktober

De resultaten uit het Limburgonderzoek bevestigen mijn indruk dat mensen niet digitaler, maar wel omnimedialer worden. Ze gebruiken de persoonlijke, gedrukte en digitale kanalen het liefst naast elkaar.

Eric Goubin, docent Thomas More Hogeschool bij zijn onderzoek: 'De gemeentelijke communicatiemonitor'. Het Belang van Limburg - 7 oktober

Na positief advies van de lokale politie gaf de gemeenteraad groen licht om deze bewakingscamera's in te zetten. Dat laat ons toe om de gekende 'hotspots' beter in de gaten te houden en indien nodig effectief te kunnen optreden tegen overtreders.

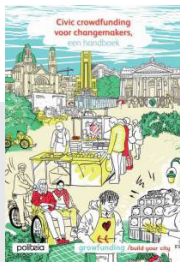

Marnic De Meulemeester, burgemeester van Oudenaarde, over de nieuwe aanpak in de strijd tegen zwerfvuil. Het Nieuwsblad - 7 oktober

We hebben er een mooie speler bij. De voorbije maanden waren moeilijk voor de deelsystemen, maar ik hoor toch dat de vraag opnieuw aan het aantrekken is.

Schepen Koen Kennis omdat Autodeler GreenMobility haar eerste niet-Scandinavische tak opent in Antwerpen. Het Laatste Nieuws - 2 oktober

Civic crowdfunding, een handboek voor changemakers

Growfunding stelt zich voor in De Toekomst op pagina 30. In dit boek leest u de beste ideeën uit de 180 campagnes die Growfunding de afgelopen jaren heeft begeleid. Inclusief een handig stappenplan.

- Growfunding
- *Civic Crowdfunding, een handboek voor Changemakers*
- digitaal of print
- www.politeia.be

Trefdag wordt uitgesteld

De VVSG stelt de Trefdag van 6 mei 2021 een jaar uit. De coronacrisis geeft de doorslag voor deze beslissing. Het vernieuwende concept van deze tiende editie waar beleving en netwerking centraal staan, willen de organiserende partners, de VVSG en gaststad Kortrijk, in de beste omstandigheden laten plaatsvinden.

Zolang de coronacrisis niet stabiliseert en er geen vaccin op de markt is, blijft massabijeenkomsten organiseren risicovol. Op een Trefdag met 3000 bezoekers zal dicht contact tussen de deelnemers haast onvermijdelijk zijn. Alternatieven in digitale of in een beperkte vorm doen afbreuk aan de kern van het initiatief: een hoogdag voor lokale besturen waar inspiratie, ontmoeting en beleving centraal staan. Bovendien willen we onze partner, de stad Kortrijk, de kans geven zich als gaststad helemaal te tonen. Ondertussen zitten we niet stil. Naast het permanente opleidingsaanbod, zowel live als digitaal, plant de VVSG in mei 2021 enkele kleinschalige lokale initiatieven waar we de leden zullen informeren over urgente thema's en waar we een nauw contact tussen onze leden en hun ledenorganisatie bevorderen. Ook de stad Kortrijk zal daar als gaststad een rol in krijgen.

.....
Katrien Gordts

Tot 10 december Prijs mentale gezondheid in de eerste lijn

Het Fonds Julie Renson, het Koningin Fabiolafonds, het Fonds Dr. Daniël De Coninck en de Koning Boudewijnstichting willen de geïntegreerde zorg voor geestelijke gezondheid in de eerste lijn versterken. Daarom willen ze nieuwe concepten, praktijken of samenwerkingsverbanden die zorg dragen voor mensen met een psychische kwetsbaarheid belonen met een prijs van 10.000 euro.

T 02-500 4 555 of www.kbs-frb.be,
zoek op award mentale gezondheid in de eerste lijn.

Vlaamse steden ondertekenen European Circular Cities Declaration

Leuven, Gent en Mechelen ondertekenden samen met 23 andere Europese steden de Circular Cities Declaration, zo tonen ze zich bereid pionier te zijn in de circulaire transitie. Die transitie van een lineaire naar een circulaire economie is een belangrijke bouwsteen voor de Europese Green Deal. Het netwerk van lokale besturen voor duurzame ontwikkeling of ICLEI ontwikkelde deze European Circular Cities Declaration. Het is een vrijwillige en niet-bindende verklaring, maar ze ondersteunt de ondertekenaars in hun missie om versneld de circulaire economie in Europa in te voeren. Naast het tonen van leiderschap en engagement op gemeentelijk en regionaal niveau biedt de verklaring ook mogelijkheden voor een nauwere samenwerking tussen deze steden.

.....
Elke Detaeye
circularcitiesdeclaration.eu

Goed gemeend

De onvermoeibare wakkere burger die Koen Wynants is, vertelt in dit nummer (p. 26) hoe zijn kompanen en hij in Antwerpen werken aan de commons: burgers die samen met andere burgers delen van het publieke domein beheren (groene ruimtes in het Antwerpse geval) en daarbij hun eigen spelregels en beheersvormen ontwerpen. Ze zijn erkend als Vlaamse socioculturele organisatie en zijn onderdeel van een wereldwijde beweging.

Nieuw is dat idee natuurlijk niet: veel middenveldorganisaties, van vakorganisaties tot ziekenfondsen, zijn ontstaan als spontane samenwerkingsvormen tussen burgers. Vernieuwend is het wel, omdat deze vorm van 'gemeen' besturen lange tijd weggedrukt leek tussen de keuze voor overheid of markt. Vanaf de jaren 1960 groeide de welvaartstaat. De dominante gedachte was dat de overheid moest instaan voor publieke diensten en voor het beheer van het publieke domein. Vanaf de jaren 1980 leek de markt aan zet als favoriet model voor het organiseren van dienstverlening. Het adagium was (en is): privatisering van diensten en vermarkting van het publieke domein. In beide modellen stond de burger in een afhankelijke positie. Vanaf de jaren 2000 groeide zowel de kritiek op de overheid als die op de markt en kwam er weer ruimte voor een derde weg: laat de burgers dienstverlening en het publieke domein zelf beheren.

Van de commons-beweging gaat kracht en vitaliteit uit. Het lijkt de ultieme vorm van democratie: niet de burger in een afhankelijke rol als participant of als klant, maar burgers die via overleg tot afspraken komen en hun belangenconflicten onderling regelen. De rollen in de democratie vallen samen. Werken aan gemeengoed is zeker goed gemeend en verrijkt het ideologische debat. Maar net zoals het verkeerd was te denken dat de overheid of de markt het wel alleen kon, is het fout te denken dat alle heil nu van commons te verwachten valt.

Commons zijn vormen van solidariteit op microniveau. Elke vorm van solidariteit sluit ook uit. We zien dat bijvoorbeeld bij de Leefstraten: straten in de stad waarvan burgers het beheer tijdelijk overnemen. Het concept van wonen, ruimtegebruik en mobiliteit dat daarachter zit, sluit aan bij de leefwereld van de stedelijke middenklasse, vaak met kinderen. Wie niet in dat model past, voelt zich uitgesloten door burgers die goed geplaast zijn om hun idee bij het stadsbestuur verkocht te krijgen. Commons dragen zo onbedoeld bij tot de politieke polarisering tussen een groenlinkse stedelijke elite en politieke bewegingen die zich daartegen afzetten.

In het interview zegt Wynants: 'Het is niet aan de overheid om te zeggen wat mag en moet.' Het klinkt stoer en suggereert dat de overheid alleen maar passief mag toekijken. De praktijk van de commons spreekt dat tegen. Bijna gelijktijdig las ik een onderzoeksrapport over burgerinitiatieven in Rotterdam. Elk jaar dienen zich 2000 nieuwe initiatieven bij dat stadsbestuur aan. Bijna allemaal verwachten ze vroeg of laat steun van het stadsbestuur. De ervaringen in ons land zijn niet anders. Veel commons kunnen niet zonder de actieve medewerking van het stadsbestuur. Er is in ons systeem altijd (veel) regelgeving die vanuit de stedelijke overheid aanpassing of flexibiliteit vergt. Voor de realisatie van projecten is bijna altijd ondersteuning van stedelijke diensten en van politici nodig. In de aanvangsfase lijken burgers het allemaal alleen te kunnen en overheerst het enthousiasme. Na korte tijd weegt het engagement op het beperkte aantal trekkers. Volhouden is lastiger dan starten en de pragmatiek wint het van de principes. De doorstart van de projecten vereist altijd een fase van professionalisering. Dat zijn sleutelmomenten in de ontwikkeling van commons, waarop de rol van het stadsbestuur in beeld komt voor steun in veel verschillende vormen. In Rotterdam en in onze steden begint dan het echte probleem: stroperigheid van besluitvorming, vermoeiende procedureslagen, concurrentie tussen diensten, verloren lopen in de politiek-ambtelijke complexiteit. Het is dus niet: óf overheid óf commons maar eerder zoeken naar de creatieve combinatie die zowel de commons als de overheid kritisch bevraagt en intelligent vernieuwend verbindt. In elk stadsbestuur zijn daarvoor ook medestanders. Het kan tot innovatie leiden. Durft een stadsbestuur het bijvoorbeeld aan om een ambtenaar te delen met groepen burgers, in een afsprakenkader met de overheid? Andere commons, zoals energiecoöperatieven, gaan (deels) de markt op, en dan is een intelligente combinatie nodig tussen overheid, commons en marktwerking.

We zijn ook nog lang niet aan de toets van het potentieel van de commons. Nu beperkt zich dat in onze steden, met alle respect en waardering, tot kleinschalige groene projecten. Het is de lichte cavalerie van de transitie. Mooi, hartverwarmend, marginaal en onschuldig. Kunnen de commons doorgroeien als bestuursvorm in onze steden voor materies die er echt toe doen, voor de organisatie van solidariteit op macroniveau? Wellicht blijkt dan snel dat die gouwe ouwe overheid toch nog niet zo'n slecht idee was. Soms mag en moet de overheid het wel doen. ■

FILIP DE RYNCK IS COLUMNIST VAN LOKAAL

Simon Verreet

Districtsraadslid
Antwerpen

Simon Verreet, districtsraadslid in Antwerpen, kreeg het estafettestokje van Marlon Pareijn, schepen in Geel, om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politicus, van een andere partij en ver van Antwerpen.

Wat betekent schepen zijn voor jou? Ik ben geen schepen, wel districtsraadslid voor Groen in district Antwerpen. Antwerpen is onderverdeeld in stadsdistricten volgens de oude gemeentegrenzen. We hebben onze eigen bevoegdheden en hebben ook een adviesfunctie aan de stad. Raadslid zijn is je ogen en oren openhouden in de wijken en de grote lijnen van het bestuursakkoord mee bewaken.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)? Op mijn achttien jaar: een advies vanuit de lokale jeugdraad aan mijn toenmalige gemeentebestuur. Politiek engagement groeide voor mij vanuit mijn jeugdbewegingsjaren, met meedoen aan zwerfvuilacties, fairtradevieruurtjes aanbieden of bomen planten op ons Chiroheem.

Kom je uit een politiek nest? Nee, mijn vader was journalist en mijn moeder opvoedster. Ik kom uit een mondig gezin van zes met koppige eigenschappen. Zondagavond aan tafel, na de Chiro en de Scouts, discussieerden we er stevig op los. Ik ben de jongste en moest meestal het onderspit delven, al gaf ik het destijds uiteraard nooit toe.

Wat zie je als je grootste prestatie? Privé en met een cliché: vader worden. Politiek? Dat is bij ons echt ploegwerk en ik ben dan ook fier op onze fractie en op de manier waarop we trachten inspraak en democratische vernieuwing een centrale plek in alle dossiers te geven.

Neem je de politiek mee naar huis? Ja, ik doe het in mijn vrije tijd. De meeste voorbereidingen gebeuren thuis of op de trein. We zitten in een verbouwing, waardoor mijn vrouw alles kan volgen. Heel vermoeiend voor haar om 'Boer zoekt vrouw' te combineren met de districtsraad.

Heb je vrienden in de politiek? Ja. In onze fractie is er veel vriendschap. Een fijne mix van jong geweld en ervaring.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen? Met mijn fractieleden, eventueel met vrienden en familie.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap? Ik leg gemakkelijk contact en ben aanspreekbaar.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest? Ik ben nogal chaotisch.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositielid? Discussiëren over de inhoud (de bal, niet de man) en elkaar nadien niet naar het leven staan. De sfeer op onze districtsraad zit goed, de debatten verlopen correct.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest? Mag het een fictieve figuur zijn? Pallieter: bourgondiër, ecologist, beetje antiautoritair en een sociaal type.

Wie zijn je huidige helden? Jeugdwerkers! En dan zeker jeugdwerkers die met jongeren uit kansengroepen werken. Een harde job, maar zo belangrijk om jonge gasten op weg te helpen in deze complexe maatschappij. Investeren in jeugdwerk wordt veel als een 'softe' maatregel gezien. Ik daag iedereen uit om eens een week mee te lopen. Niet voor doetjes en buitengewoon belangrijk.

Waar zou je nu het liefste zijn? In een park om er te picknicken en te voetballen met vrienden en familie.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak? Alles komt goed.

Wat is je meest gekoesterde bezit? Mijn gezin.

Wat is volgens jou de diepste ellende? Je kinderen niet de veiligheid en steun kunnen geven die ze nodig hebben. Ik keek de afgelopen tijd met gruwel naar de situatie in het vluchtelingenkamp Moria waar er 4000 kinderen leven.

Wat is je favoriete bezigheid? Goed eten en drinken in goed gezelschap met pittige gesprekken over voetbal (de Rode Duivels!) of politiek.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente? Tuurlijk! Café Zeezicht is om de hoek en heeft een goed terras (en een goede voetbalploeg).

Wat is je motto? Euh. Geen gebakken tegels noch Latijnse spreuken hier.

Aan wie geef je de estafettestok door? Aan Sander Ooms, vriend en oud-leider van dezelfde jeugdwerkgroep, iemand wiens engagement uit dezelfde jeugdbeweging is gegroeid en die nu gemeenteraadslid is in Herenthout.

STEFANDEWIKERE

De politie moet de deuren openzetten

Diversiteit en integriteit bij de politie kwamen weer prominent aan de oppervlakte, toen bleek dat op een besloten Facebook-groep racistische uitspraken de ronde deden. Een pasklaar antwoord voor het probleem heeft professor criminologie **Antoinette Verhage** niet, maar meer openheid in selectie en opleiding en tijdens de loopbaan kan een verschil maken. 'Openheid brengt andere visies binnen in het korps, een andere kijk op concrete situaties en dilemma's. Het kan ook helpen om meer diverse profielen aan te trekken als kandidaat-politiemensen.'

Eind augustus bracht de nieuwswebsite Apache aan het licht dat op een besloten Facebookgroep met 6700 leden, allemaal actieve en gepensioneerde politieagenten, discriminerende en racistische commentaren geplaatst werden. Professor Antoinette Verhage (UGent) was verrast en niet verrast door het nieuws. 'We weten natuurlijk dat er Facebookgroepen van politiemensen zijn, maar ik wist niet dat er dergelijke berichten op gepost worden. Anderzijds is het jammer genoeg niet de eerste keer dat politiemensen sociale media gebruiken voor dat soort commentaren. We hebben enkele jaren geleden de WhatsApp-groepen gehad in Antwerpen. Ook uit observatieonderzoeken is al naar voren gekomen dat politiemensen bepaalde termen gebruiken om bepaalde bevolkingsgroepen aan te duiden. Het maakt blijkbaar deel uit van de politiecultuur en de manier van communiceren bij de politie. Vaak wordt dan ter verdediging gezegd dat het over functioneel taalgebruik gaat, zodat iedereen meteen weet waarover en over wie het gaat. Functioneel of niet, dergelijk taalgebruik is natuurlijk zeer problematisch.'

Antoinette Verhage: 'Bijna zonder uitzondering doorlopen kandidaat-politiemensen de opleiding met succes. Dat is eigenlijk zeer bizar. Het is alsof 98 procent van wie slaagt voor de toelatingsproef geneeskunde ook daadwerkelijk arts wordt.'

Racisme en discriminatie zijn maatschappelijke problemen. Hoeft het dan te verwonderen dat ze ook bij de politie leven?

'Nee, maar we verwachten van politiemensen net dat ze onze fundamentele rechten en vrijheden waarborgen. Dat is artikel 1 van de Wet op het Politieambt. De politie zou ons juist moeten beschermen tegen dergelijke uitlatingen. Je zou dat soort uitspraken niet mogen zien in een politiekorps.'

Welke aspecten van de politiecultuur kunnen in dit opzicht problematisch zijn?

'Het groepsgevoel, het zoeken naar een soort homogene groep is een belangrijk element dat je ook terugziet in andere meer besloten organisaties. Denk aan het leger. In veel onderzoek naar de politiecultuur wordt de nadruk gelegd op de negatieve aspecten die eraan vasthangen, zoals machogedrag, stilzwijgen, elkaar beschermen. Recenter onderzoek wijst ook op de positieve kanten van die cultuur. Tegenover de negatieve *code of silence* staat een positieve kant van loyaliteit. In gevaarlijke situaties moeten politiemensen

Eigenlijk zou iedereen op verschillende punten tijdens de loopbaan gecheckt moeten worden op integriteit, waardoor je toch zicht krijgt op de groene en rode knipperlichten.

sen op elkaar kunnen rekenen en op een goede onderlinge band. Het groepsgevoel is heel erg nuttig in sommige omstandigheden.'

Krijg je bij de politie een instroom van gelijkgezinden, mensen die op dezelfde manier denken?

'Dat is de black box. We hebben maar weinig zicht op de selectieprocessen bij de politie. De procedure is lang en log, ze duurt meer dan een jaar. Er zijn medische, fysieke en cognitieve testen, er is een integriteitstest, een individueel gesprek met een psycholoog en ten slotte een jurygesprek met de selectiecommissie. Volgens het federale regeerakkoord zal er werk worden gemaakt van het hervormen van de selectie en het verkorten van de doorlooptijd. Nu haken veel kandidaten af tijdens de lang aanslepende procedure. Ze vinden ander werk, ze zijn de onzekerheid beu. We hebben niet echt zicht op wie afhaakt en wie niet, of op het profiel van die twee groepen. Het zou zeer interessant zijn om daar meer kennis over te hebben. Bovendien is vandaag het hele selectietraject politieel beheerd, in de selectiecommissie zetelen geen externen. Het zou kunnen dat zij steeds hetzelfde type mensen selecteren dat aansluit bij wie ze zelf zijn. Maar ook daar is nog nooit onderzoek naar gebeurd. En zodra de kandidaten geselecteerd zijn voor de opleiding, is er nauwelijks nog een verdere selectie. Bijna zonder uitzondering doorlopen ze de opleiding met succes. Dat is eigenlijk zeer bizar. Het is alsof 98 procent van wie slaagt voor de toelatingsproef geneeskunde ook daadwerkelijk arts

STEFAN DEWICKE

wordt. Mensen die starten met de politieopleiding worden meteen ook betaald. En er is natuurlijk een tekort aan politiemensen. Er gaan zelfs stemmen op om de lat lager te leggen bij werving en selectie, maar dat zijn natuurlijk niet de berichten die je wilt lezen in combinatie met de zaken die op de besloten Facebookgroep werden gepost.'

Is er zicht op de klachten wegens discriminatie of racisme die worden ingediend tegen een politieoptreden?

'We hebben zicht op de klachten die bij de Algemene Inspectie en het Comité P terechtkomen, maar de jaarverslagen gaan niet in detail in op de klachten over racisme. Daarnaast zijn er jaarlijks gemiddeld iets meer dan zestig klachten bij Unia. Maar ik veronderstel dat de meeste klachten bij de dienst Intern Toezicht komen, binnen de korpsen zelf. Daarover wordt zeer weinig tot niets gepubliceerd. Wat er op lokaal niveau wordt opgepakt, zien we dus amper. We weten wel dat het merendeel van de klachten van burgers komt. De drempel om binnen het eigen korps, bij Intern Toezicht, een formele klacht in te dienen is groot. De stap naar een vertrouwenspersoon is wellicht minder groot, maar ook daar hebben we geen zicht op hoe vaak die stap wordt gezet. We weten wel dat veel korpsen hier veel aandacht voor hebben en dat het een belangrijk aspect is van een integriteitsbeleid.'

Hebben de meeste klachten betrekking op de lokale politie of op de federale?

'Ook dat weten we niet, tenminste niet in algemene zin. We vinden wel flarden van cijfers in de jaarverslagen van sommige zones, maar er is geen algemeen overzicht van klachten over racisme door federale of lokale diensten. De rapporten van Unia maken geen verschil tussen lokale en federale politie. Bij het Comité P vind ik evenmin gedetailleerde cijfers over die verdeling. Je zou verwachten dat het aantal klachten tegen de lokale politie relatief hoger ligt omdat die toch met

veel meer mensen in aanraking komt, met onverwachte situaties te maken krijgt en snel moet reageren. Zo zie je ook dat de meeste klachten bij het Comité P over de basisfunctionaliteit interventie gaan. Maar dat is een hypothese.’

Als het over discriminatie en racisme bij de politie gaat, vallen in één adem vaak de woorden diversiteit en integriteit. Wat is de link tussen beide?

‘Een meer divers korps leidt uiteraard niet automatisch tot meer integriteit. De link tussen beide zit in de legitimiteit. Als de politie door de burgers gezien wil worden als een korps dat hen mag handhaven, moet ze aan diversiteit werken – een afspiegeling zijn van de samenleving – en aan integriteit – betrouwbaar en onbevooroordeeld zijn.’

Meer diversiteit bij de politie is al zeer lang een werkpunt. Hoe staat het daarmee?

‘Helaas zijn ook daar geen nationale cijfers over. We hebben wel cijfers van enkele zones die sterk inzetten op diversiteit. In Antwerpen bijvoorbeeld had in 2017 8,6 procent van de medewerkers een migratieachtergrond, Gent sprak in 2016 vreemd genoeg maar over 2,64 procent. De Vlaamse Integratie- en Inburgeringsmonitor spreekt over 4,8 procent personen van buitenlandse herkomst bij de Vlaamse politiezones in 2016, een stijging van 1,4 procent tegenover 2009. Ik heb over dat onderwerp wel gesprekken gehad met korpschefs. Velen verklaren het ontbreken van centrale cijfers door het niet mogen of kunnen registreren van de etnische herkomst van hun mensen. Ze hebben immers allen de Belgische nationaliteit. Het aanvoelen, en dat zie je ook op de politiescholen, is dat we nog een vrij witte politie hebben. Het korps is niet enkel voornamelijk wit, maar ook zeer mannelijk. Ook daar wordt al lang aan gewerkt, de genderbalans begint te verbeteren. Maar je ziet nog altijd vooral veel vrouwen bij het burgerpersoneel en in de lagere graden. Het blijft een werkpunt.’

Hoe krijgen we meer kleur bij de politie?

‘Sommige lokale korpsen die zelf hun werving en selectie organiseren, zoals in Antwerpen en Gent, zetten echt wel in op meer diversiteit. Ze proberen mensen van verschillende herkomst binnen te halen. Ze ondersteunen bepaalde groepen bij het doorlopen van de verschillende selectieproeven. Er zijn dus zeker inspanningen om meer mensen van uiteenlopende herkomst aan te trekken, maar er is ook een probleem om hen te houden. Als ze eenmaal binnen zijn, botsen ze op muren. In Nederland was er een vijftal jaar geleden een onderzoek naar hoe politiemensen van andere herkomst zich voelen in de organisatie. Het blijkt, net zoals voor vrouwen, niet altijd makkelijk om zich aan die groep aan te passen. Er werd nog vaak heel functioneel gedacht. Bijvoorbeeld: we laten iemand vooral de verhoren doen van mensen met dezelfde herkomst. Medewerkers zitten daar niet altijd op te wachten. En bij de getuigen of verdachten kan die werkwijze soms

een averechts effect hebben: Jij kent mijn familie, ik ben bang dat je hun zult vertellen wat ik hier zeg, en dat vertrouw ik niet. Komt daarbij dat politiemensen van een andere herkomst soms zelf met racisme in het korps te maken hebben en met burgers die hen discriminerend benaderen. Een goede omkadering en ondersteuning van mensen zodra ze binnen zijn, is dus zeer belangrijk. Ook het negatieve beeld dat sommige, vaak jonge mensen van andere herkomst hebben van de politie helpt niet om meer diversiteit in het korps te krijgen. Iemand van die groep die solliciteert bij de politie, wordt soms als een verrader gezien. Dat hangt samen met de perceptie van racistisch optreden door de politie. In een Europabreed onderzoek werd jongeren gevraagd naar hun perceptie van politioptreden. Daaruit bleek, ook voor België, dat jongeren van andere origine vinden dat ze er buitenproportioneel vaak worden uitgepikt bij bepaalde controles. Zo ontstaat bij die groepen een wantrouwen tegenover de politie en zijn ze minder geneigd om erbij te gaan werken, dat is logisch.’

Een meer divers korps zal verderfelijke commentaren op Facebookgroepen natuurlijk niet uitbannen. Wat kan helpen om die te voorkomen?

‘Ik denk dat eerst duidelijk moet zijn wat de norm is. Waar zijn we het over eens? Wat gaat wel en niet over de schreef? Die helderheid krijg je alleen door over veel zaken te spreken. Daarnaast moet de drempel om dit soort zaken te melden lager zijn. Politiemensen die in zo’n Facebookgroep zitten en deze berichten zien, moeten weten waar ze met hun melding heen kunnen, intern en extern. Het moet helder zijn wat mogelijke gevolgen zullen zijn. Er is een klokkenluidersregeling, dus ook het beschermen van personen die meldingen doen, kan belangrijk zijn. Nu is het aanvoelen vaak dat je jezelf meer schade zult toebrengen door te spreken dan door te zwijgen. In sommige gevallen is dat ook zo, dat kunnen we niet ontkennen. Het zal verschillen van korps tot korps. In kleinere korpsen waar iedereen elkaar goed kent, is de drempel om te melden wellicht hoger. En er moet natuurlijk meer aandacht gaan naar integriteit. Er is naast artikel 1 van de Wet op het Politieambt specifiek voor integriteit al vele jaren geleden een deontologische code ontwikkeld met richtlijnen over het omgaan met dilemma’s. In een survey vorig jaar stelden we vast dat er ook korpsen zijn die de principes van de deontologische code in een eigen, eenvoudiger gedragscode vertalen, waarin

ze ook korps specifieke richtlijnen opnemen. Er zijn dilemma- en morele trainingen voor politiemensen. Veel korpschefs zijn nadrukkelijk met integriteit bezig. Maar sommige korpsen gaven aan daar niet mee bezig te zijn. Bovendien is het loutere bestaan van trainingen niet voldoende, ze moeten als nuttig worden ervaren en aansluiten bij de praktijk.'

Is er onderzoek naar hoe de deontologische en de gedragscode in de politiekorpsen wordt gehanteerd?

'We weten dat korpsen de code regelmatig aan bod laten komen, bijvoorbeeld in evaluatiegesprekken, bij het onthalen van nieuwe medewerkers, tijdens overlegmomenten of naar aanleiding van een incident. Veel korpsen ontwikkelden dilemmatrainingen of verwijzen naar Kazerne Dossin. We hebben minder zicht op hoe de deontologische code een rol speelt bij het behandelen van klachten. Als er een klacht binnenkomt bij de dienst Intern Toezicht, dan is de korpschef natuurlijk op de hoogte. Uiteraard wordt dan gekeken naar mogelijke strafrechtelijke feiten. Maar ik heb geen zicht op hoe in die situatie met de deontologische code wordt omgegaan.'

Er is meer aandacht voor integriteit, wat moet nog beter?

'Tijdens de selectieprocedure worden de antecedenten van de kandidaat-politiemensen onderzocht, er wordt gekeken naar het strafblad, er is een integriteitsonderzoek, er is een gesprek met een psycholoog. In de jurygesprekken wordt kandidaten ook gevraagd wat ze zouden doen in bepaalde concrete cases. Zeker op papier ziet dat er behoorlijk goed uit. Maar tijdens de loopbaan vermindert die aandacht voor integriteit op individueel niveau. Het Comité P gaf in een toezichtsonderzoek over het gebruik van geweld in 2019 aan dat tuchtonderzoeken of -maatregelen na verloop van bepaalde termijnen uit het persoonlijke dossier van een medewerker

De aansluiting tussen politie- en regulier onderwijs moet beter. Vroeger zaten rijkswachters naast ons in het auditorium voor de opleiding criminologie. Misschien trekt die bredere kijk ook kandidaten aan die zich nu niet aangesproken voelen.

worden gewist, waardoor het totaalbeeld van die persoon onvolledig kan zijn. Integriteitscontrole wordt zeer moeilijk wanneer iemand van functie verandert of bevorderd wordt. Eigenlijk zou iedereen op verschillende momenten gecheckt moeten worden op integriteit, om een zicht te krijgen op de groene en rode knipperlichten. Hierover is onlangs een wetsvoorstel ingediend, ook het regeerakkoord besteedt kort aandacht aan het tuchtstatuut. Volgens onderzoek is het voorbeeldgedrag van leidinggevend en de manier waarop ze reageren op integriteitskwesties of dilemma's belangrijk. En wat meer openheid zou zeker ook helpen. De selectieprocedure is zeer gesloten. Hetzelfde geldt voor de opleiding op de politiescholen. Nu worden de lessen vooral door politiemensen of andere praktijkmensen gegeven. Ik begrijp dat dit makkelijk en efficiënt is en dat een praktijkgerichte opleiding belangrijk is, maar ik pleit toch voor een terugkeer naar de situatie van tien, vijftien jaar geleden toen er vaker docenten van universiteiten en hogescholen werden ingeschakeld. De aansluiting tussen politie- en regulier onderwijs moet beter. Vroeger zaten rijkswachters naast ons in het auditorium voor de opleiding criminologie. Misschien trekt die bredere kijk ook kandidaten aan die zich nu niet aangesproken voelen. Als je na het volgen van een politieopleiding bijvoorbeeld ook bij de lokale, Vlaamse of federale overheid terecht zou kunnen – met een soort master in de politiekunde – dan boor je wellicht een nieuwe bron van kandidaten aan. Tijdens de opleiding en de loopbaan zou de politie eveneens veel meer de deuren moeten openen voor opleidingen door bijvoorbeeld criminologen, ethici, specialisten integriteit. Openheid brengt andere visies binnen en een andere kijk op concrete situaties en dilemma's.' ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Vol vertrouwen aan de slag

Alsico werkkledij, CO₂-neutraal en met een comfortabel ecodesign voor optimale prestaties.

Alsico
more than workwear

www.alsico.com

Ingrid Jacobs

Politiek parcours

Ik heb geen politieke achtergrond. Open VLD heeft me twee jaar geleden gevraagd voor de gemeenteraadsverkiezingen. Eerder kreeg ik die vraag ook al, maar met kleine kinderen en een drukke baan had ik daar geen tijd voor. Als je zo'n engagement opneemt, moet je je er ook honderd procent voor kunnen inzetten, vind ik.

Introductie in de gemeentepolitiek

De VVSG-cursus voor beginnende gemeenteraadsleden was een grote hulp. Als fractieleider kreeg ik alle hulp en vertrouwen van mijn ervaren partijgenoten André Vanhex en Igor Philtjens, zo kon ik op mijn eigen tempo groeien, want het duurde een tijdje voor ik mijn weg vond. In de gemeenteraad probeer ik steeds opbouwende kritiek te geven.

Informatievergaring

Ik probeer alle dossiers grondig door te nemen. Gelukkig kan ik altijd terecht bij mijn ervaren partijgenoten, maar ook bij de algemeen directeur en de andere personeelsleden van de gemeente.

Burgerparticipatie

Voor het project Neven/herbestemming van de kerk van Terkoest zat ik mee in de regiegroep. Als gemeenteraadsleden hebben wij op de participatiemarkt eind augustus de burgerparticipatie begeleid. Door zo ongedwongen tussen de mensen te staan kom je gemakkelijker te weten wat er leeft. Ik heb er erg van genoten. Een aanrader voor elke gemeente, op voorwaarde dat er een goed draaiboek is, en eventueel externe begeleiding, zoals bij ons het geval was.

BESTE REALISATIE

Op mijn voorstel diende de gemeente een aanvraag in voor een begeleid en gesubsidieerd haalbaarheidsonderzoek voor de herbestemming van de kerk. Dankzij deze aanvraag is Alken door de Vlaamse overheid uitgekozen om het project te doorlopen en de subsidie te ontvangen. Het idee vond ik terug op www.vvsg.be. Daarnaast houden we de vinger aan de pols, zodat het bestuur als een goede huisvader de gemeente beheert. Alken werd tijdens de eerste coronagolf zeer zwaar getroffen, vanuit de oppositie hebben we meegewerkt om een goede oplossing te vinden om de extra vrijgemaakte middelen op een verantwoorde manier te verdelen.

Ik ben geboren en getogen in deze mooie Haspengouwse gemeente, er is een fijn fietsnetwerk, in de natuurgebieden is het prachtig wandelen. Er wordt beweerd dat Alken een slaapgemeente is, maar we hebben een actief en levendig verenigingsleven. De kern mag nog meer bruisen, de kleinhandel en horeca nog meer floreren, dat is mijn droom.

Meer afstemming nodig met lokale besturen

Ambitueus maar vaag, zo kunnen we het federale regeerakkoord het best omschrijven. De VVSG legde de tekst naast haar memorandum voor de verkiezingen van mei 2019, en bekeek wat de lokale besturen mogen verwachten.

Twintig keer vermeldt het regeerakkoord gemeenten, lokale besturen of OCMW's. De federale overheid beseft dus dat ze een deel van haar beleidsvoornemens alleen samen met de lokale overheden kan realiseren. Toch zou het nog beter kunnen, want we zien dat op tal van terreinen wel naar samenwerking met de gewesten wordt gekeken, terwijl het lokale niveau onvermeld blijft.

Met stip op één in het VVSG-memorandum stond de pensioenproblematiek: lokale besturen kreunen onder de steeds zwaardere factuur van de pensioenlasten van statutairen. Een jaar geleden besliste de nieuwe Vlaamse regering om de helft van de responsabiliseringsbijdrage voor haar rekening te nemen, wat een belangrijk politiek

signaal was. Federaal plant de overheid alleen een onderzoek naar de problemen van het gesolidariseerde pensioenfonds. Dat is een eerste stap, al is de analyse eigenlijk al duidelijk en is er gewoon behoefte aan structurele cofinanciering, zoals de federale Schatkist trouwens ook doet voor de andere pensioenstelsels.

De federale regering plant een grondige hervorming van de arbeidswetgeving. Het is totaal onduidelijk welke gevolgen dit inhoudt voor de lokale besturen, die hierin als deel van de publieke sector met bovendien zowel statutairen als contractanten vaak vergeten worden. De VVSG herhaalt dan ook haar vraag om structurele betrokkenheid bij onderhandelingen op federaal niveau, én een aanpassing van

vaak verouderde regels aan de lokale evoluties, zoals door het decreet lokaal bestuur.

De vraag van de VVSG naar een specifieke berekeningsbasis voor de aanvullende personenbelasting die minder wordt beïnvloed door federale of gewestelijke fiscale maatregelen, haalde het regeerakkoord niet. Dat betekent dat het risico op minderontvangsten blijft, zeker nu de regering verder lijkt te gaan op het pad om lasten op arbeid te verschuiven naar andere fiscale inkomsten. Ook de vraag naar een verlaagde btw op overheidsinvesteringen bleef onbeantwoord. Nochtans had dit een prima (en eenvoudige) relancemaatregel kunnen zijn. Positief is dan weer wel dat de 6% btw op de afbraak en heropbouw van woningen voortaan overal geldt, en niet langer alleen in de centrumsteden. Er komt een jaarlijkse burgemeestersconferentie over de grote maat-

STEFANWICKERE

De vraag naar een verlaagde btw op overheidsinvesteringen bleef onbeantwoord. Nochtans had dit een prima relancemaatregel kunnen zijn. Positief is dan weer dat de 6% btw op de afbraak en heropbouw van woningen voortaan overal geldt, en niet langer alleen in de centrumsteden.

schappelijke uitdagingen, zo lezen we verder. Dit is uiteraard positief, al zal het succes afhangen van een goede federaal-regionale afstemming, en een omzetting van de conclusies in concrete beleidsacties. Daarnaast blijft geregeld politiek overleg tussen de federale regering en de vertegenwoordigers van de lokale besturen nodig.

De VVSG is blij met het plan om uiteindelijk iets te doen aan de totaal achterhaalde financiering van de lokale politie. Een aanpassing van de verdeelwijze zal alleen kunnen met bijkomende middelen. Bovendien is het belangrijk de basisfinanciering van de politie bij wet en niet langer bij KB te regelen. Onduidelijk is dan weer de draagwijdte van het voornemen om de financiering van politiezones te koppelen aan een optimale schaal. De VVSG is blij

met de geplande hervorming van de rekrutering bij de lokale politie, zodat zones zelf aan de slag kunnen gaan en de doorlooptijden korter kunnen. Ook de tuchtregeling wordt aangepast. De VVSG herhaalt haar vraag dat de hervormingen gebeuren in goed overleg met de werkgevers zelf, de lokale politiezones. Tot nu toe hadden die nooit een formele plek aan de onderhandelingsstafel.

Voor de brandweer streeft de regering naar een 'evenwichtige financiering', maar een concreet gefaseerd tijdspad richting de beloofde 50/50-verdeling lezen we niet. Verder wordt gewerkt aan modernisering van het personeelsbeleid en komt er een hervorming van de dringende geneeskundige hulpverlening. Die laatste vraagt ook al lang bijkomende financiering, maar hierover zegt het regeerakkoord niets.

De strijd tegen radicalisering blijft een belangrijk aandachtspunt. Het is goed dat de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie verder worden uitgevoerd. Om te slagen is een vlotte afstemming met en informatiedoorstroming naar de lokale besturen onontbeerlijk. Verder is er structurele financiering nodig in de plaats van de versnipperde geldstromen vandaag.

De federale regering wil een 'plan armoedebestrijding' uitrollen, met daarin een belangrijke rol voor de OCMW's. Uitkeringen worden opgetrokken in de richting van de armoedegrens en er wordt ook werk gemaakt van een automatische rechtentoekening. De VVSG ziet hierin positieve elementen, maar wijst ook op mogelijke uitkeringsvallen als de nettolonen niet worden verhoogd. De vraag rijst

Gloednieuwe module: 'Toezicht & Handhaving'

'Toezicht & Handhaving': één module, drie delen

Worden omgevingsvergunningen gerespecteerd?
Wat als er overtredingen op de wetgeving worden vastgesteld?
Hoe hou je overzicht in een omgevingsdossier dat in de loop van de jaren door verschillende medewerkers behandeld is?

Daarvoor is er voortaan de module 'Toezicht & Handhaving', die uit drie delen bestaat:

- ▼ **Meldingen en Klachten**
- ▼ **Handhaving**
- ▼ **Mobile** (beschikbaar 2021)

'Meldingen en Klachten' is beschikbaar en wordt al gebruikt door enkele pilootbesturen. Aan de optionele module 'Handhaving' wordt momenteel de laatste hand gelegd. In 2021 zal dan vervolgens 'Mobile' beschikbaar zijn.

Welke mogelijkheden biedt deze module zoal?

- ▼ **Registreren en repertoriëren** van klachten over en meldingen van bouwovertradingen en milieuovertradingen.
- ▼ **Organiseren en noteren** van proactieve controles om na te gaan of afgeleverde vergunningen correct worden uitgevoerd.
- ▼ **Ondersteunen** van inspectie op het uitvoeren van werkzaamheden of activiteiten zonder over de vereiste omgevingsvergunning te beschikken.
- ▼ **Inventariseren** van klachten voor een jaarrapport, bijvoorbeeld het aantal klachten over een specifiek thema.

 remmicom

Interesse?

Laat dit dan weten aan peter.dewever@remmicom.be.
Later op het jaar voorzien we ook een infosessie.

ook of de federale overheid de hogere uitkeringen zelf financieel zal dragen, dan wel de rekening wil doorsturen naar de OCMW's. Een belangrijk voornemen is verder het toekennen van sociale rechten op basis van inkomen in plaats van statuut.

Voor de opvang van asielzoekers verwelkomt de VVSG het plan voor een flexibeler organisatie met bufferplaatsen, maar ze zou ook graag een voor-

Circulaire economie krijgt een belangrijke plaats in de federale klimaatambities. Het niet vermelden van de lokale besturen als partner mag niet betekenen dat die hierbij niet worden betrokken, bijvoorbeeld vanuit hun ervaringen in de afvalsector. Zo wil de regering een onderzoek naar stiegeld en plant ze stimulansen voor meer biocomponenten in kunststoffen. Intussen weten we echter dat die

Verder is het natuurlijk jammer dat de federale regering, net zoals de Vlaamse, niet ingaat op de VVSG-vraag om te komen tot een duurzaamheidspact met alle overheden.

spellend model zien. Over de financiering van de lokale opvanginitiatieven van OCMW's zegt de tekst niets, net zo min als over de omgang met leegstand. Positief zijn het voornemen om tijdig met de gemeente in dialoog te gaan wanneer ergens een nieuw opvangcentrum zal worden geopend, de beoogde verkorting van de asielprocedure en de digitalisering van een aantal procedures van de dienst vreemdelingenzaken. Lokale besturen vragen wel toegang tot de gegevens over de lopende aanvragen.

Het federale regeerakkoord wil werken aan een antidiscriminatieplan. De VVSG gaat ervan uit dat de lokale besturen hierbij worden betrokken, al staat dat niet echt in de tekst. Er is trouwens veel meer afstemming nodig tussen de bestuursniveaus wat betreft asiel, migratie en diversiteit, want vandaag zijn lokale besturen vaak de speelbal tussen uiteenlopende federale en Vlaamse initiatieven.

De regering wil meer mensen aan het werk krijgen, met de nadruk op de moeilijker bereikbare doelgroepen. Dat is een nobel streefdoel, maar zonder de actieve betrokkenheid van de OCMW's zal het niet lukken. Bovendien is absoluut afstemming met de Vlaamse werkgelegenheidsmaatregelen vereist en vragen de lokale besturen ook een actieve gegevensdeling.

het recyclageproces kunnen verstoren. Verder wil de VVSG dat de federale overheid de inkomsten van de federale taks op wegwerpverpakkingen gebruikt voor de financiering van de kosten van lokale besturen in de bestrijding van zwerfvuil. De VVSG vraagt ook een interbestuurlijke afstemming van de klimaatambities. Verder is het natuurlijk jammer dat de federale regering, net zoals de Vlaamse, niet ingaat op de VVSG-vraag om te komen tot een duurzaamheidspact met alle overheden. Met zo'n pact zouden alle bestuursniveaus de violen gelijk kunnen stemmen in hun klimaat-aanpak. Het zou trouwens goed zijn dat de verschillende overheden ook hun uitstootambities stroomlijnen. Verder bevat de tekst weinig erkenning voor het feit dat het overal ter wereld de lokale besturen zijn die het voortouw nemen in de omslag naar duurzaamheid.

Er komt in één vervoerregio een proefproject voor de veiling van passagiersvervoer per spoor. De VVSG vraagt wel dat dit gebeurt in goed overleg met de vervoerregio zelf, rekening houdend met de evoluties die in Vlaanderen gaande zijn. Het plan om tegen 2040 alle vervoersmodi in één platform samen te brengen komt veel te laat. Verder vraagt de VVSG dat de

geplande aanpassing van de wegcode in goed overleg met de lokale besturen zou gebeuren, want zij beheren zo'n negentig procent van de wegen. Voorts moet er een doorbraak komen waardoor gemeenten toegang krijgen tot (geanonimiseerde) data uit de ANPR-camera's, bijvoorbeeld voor het opvolgen van verkeersstromen.

Om de economie te stimuleren heeft de regering een pak administratieve vereenvoudigingen in petto, met de Kruispuntbank Ondernemingen (KBO) als centrale authentieke bron. De VVSG steunt dit voornemen, maar vraagt ook om de wetgeving eerst te moderniseren en pas nadien aan digitalisering te denken. Zo is er nood aan aanpassingen aan de regels over drankvergunningen, kansspelen, openingsuren, kermistoestellen en erkenning van toeristische centra, allemaal zaken waarmee gemeenten heel geregeld te maken krijgen. Voorts zijn gemeenten vragende partij dat de KBO van elke onderneming ook een e-mailadres zou bevatten.

Er komt een eengemaakte e-governmentstrategie. De VVSG hoopt dat alle overheden hierbij betrokken worden met een duidelijke rolverdeling. Vandaag merken lokale besturen dagelijks de gebrekkige samenwerking tussen het federale en het Vlaamse niveau, bijvoorbeeld op het vlak van generieke digitale infrastructuur. De gemeenten hopen ook dat de beoogde vereenvoudiging van de aanvraagprocedure voor het rijbewijs inhoudt dat mensen automatisch kunnen worden verwittigd wanneer het bijna vervalt. België kiest resoluut voor een pro-Europese houding. Daarnaast is er bezorgdheid voor de impact van de Brexit. De VVSG had daarbij wel ook graag de lokale besturen vermeld gezien. Verder is het belangrijk dat België snel werk maakt van de aanvraag van de middelen uit het Europese relanceplan, én dat ook de lokale besturen van dat geld gebruik kunnen maken. ■

JAN LEROY IS VVSG-DIRECTEUR BESTUUR

Lokaal gebeurt er veel meer dan alleen contactopsporing

Kwetsbare personen die positief testen op COVID-19 opbellen en eventueel langsgaan voor een bezoek. De bron van Covid-besmettingen opsporen, clusters proberen te ontdekken en advies uitbrengen aan de lokale beleidsmakers. Nogal wat lokale besturen en eerstelijnszones namen de voorbije maanden initiatieven complementair aan de Vlaamse contactopsporing. Welke rol ze precies opnemen en hoe ze die invullen, is zeer uiteenlopend. *Lokaal* pikt er enkele initiatieven uit. Lokale contactopsporing is in elk geval een te enge term.

Het duurde een tijdje voor de Vlaamse contactopsporing in de strijd tegen COVID-19 echt op kruissnelheid raakte. Verschillende lokale besturen en eerstelijnszones wilden niet wachten en namen zelf initiatieven. Intussen heeft Vlaanderen de contactopsporing behoorlijk op orde. Dat wil niet zeggen dat de lokale projecten niet meer nodig zijn. De aandacht van gemeenten gaat veeleer naar bronopsporing en een welzijnsbenadering van covid-positieve personen en hun omgeving. Op die manier vullen de Vlaamse en de lokale invalshoek elkaar goed aan. Vlaanderen voorziet in financiële ondersteuning voor de eerstelijnszones. Alle zestig zorgraden kunnen een extra toelage van 93.000 euro krijgen voor een covid-team, met minstens een teamleider en een

medisch expert, en voor een pool van huisbezoekers. Ze kunnen ook de inzet van een fieldagent in de eerstelijnszone aanvragen. Die werkt voor het consortium dat instaat voor de Vlaamse contactopsporing en is dus een belangrijke brugfiguur tussen het Vlaamse en lokale niveau. Pas als er dan nog middelen overblijven, kunnen deze naar de lokale besturen gaan. Maar zelfs dat is niet zeker want de lokale besturen zijn slechts een van de vele spelers in de eerstelijnszone. De ministers Bart Somers en Wouter Beke hebben wel aangekondigd dat steden en gemeenten extra geld krijgen voor lokale contactopsporing.

Bronopsporing stuurt beleid

W13, de vereniging van veertien OCMW's en het CAW in Zuid-West-

Vlaanderen, is een van de pioniers van het lokale initiatief in de strijd tegen COVID-19. Eind juli stelden de lokale besturen een groot verschil vast tussen de cijfers over het aantal positieve testen in de regio die Sciensano meedeelde en de cijfers die de gemeenten zelf hadden. Die laatste lagen een stuk hoger, wat betekende dat de Vlaamse contactopsporing lang niet alle personen met een positief testresultaat bereikte. Daarop besloten de gemeenten om zelf positief geteste mensen op te bellen. 'De burgemeesters wilden weten wat er gebeurde in hun gemeenten om hun beleid daarop te kunnen afstemmen,' zegt Kim Van Belleghem, directeur van W13. 'Als je iedereen opbelt die positief test, kun je clusters ontdekken of plekken waar zich een probleem voordoet en daar lokaal

beleid op enten. Bronopsporing als leidraad voor het lokale beleid was van meet af aan een belangrijke insteek, naast de welzijnsondersteuning van mensen die positief testen. Hoe is het met je? Kunnen we iets doen? Kan er iemand boodschappen voor je doen of moeten wij dat in orde brengen? Onze invalshoek lag en ligt niet op het vragen naar de contacten van mensen, dat doet Vlaanderen. Maar we werken wel aanvullend. We hebben als een van de drie Vlaamse proeftuinen in het kader van COVID-19 toegang tot alle Vlaamse gegevens. We zien wat mensen vertellen aan het Vlaamse contactcenter en wat niet. Als we die mensen dan zelf opbellen, kunnen we doorvragen. Naar welk restaurant zijn ze bijvoorbeeld geweest? Zo hebben we al enkele clusters ontdekt. Bij een restaurant kunnen we dan de lijst opvragen van alle aanwezigen die avond en al die mensen contacteren. Soms vertellen mensen meer aan ons dan aan de Vlaamse bellers, of er is hun na het telefoontje van Vlaanderen nog een contact te binnen geschoten. Wij geven dat dan door aan het Vlaamse

contactcenter. En als de gemeenten de mensen als eerste bellen, kunnen ze hen voorbereiden op het latere gesprek met het Vlaamse contactcenter: denk na over wie je de voorbije 48 uur hebt gezien, verzamel al de telefoonnummers van je contacten.' De operationele coördinatie van het lokale initiatief is in handen van W13. Via de huisartsenkring komen elke morgen de positieve testresultaten van de labs binnen. Van een groep van 33 artsen en hoofdverpleegkundigen op rust gaan er elke

iemand die positief testte, vanwege een precare leefsituatie of omdat er een taalprobleem is bijvoorbeeld, dan zorgen maatschappelijk werkers van de betrokken gemeente voor ondersteuning aan huis.

Lokale invulling

ELZOH of de eerstelijnszone Zuidoost Hageland, negen gemeenten met Tienen als grootste, hanteert in grote lijnen dezelfde insteek als W13. Afgelopen zomer bracht ze, mee op aangeven

Alle zestig zorgraden kunnen een extra toelage van 93.000 euro krijgen voor een Covid-19-team, met minstens een teamleider en een medisch expert, en voor een pool van huisbezoekers.

dag vijf, zes aan het bellen. De resultaten worden ingebracht in een geautomatiseerd systeem. W13 gaat vervolgens na of er mogelijke verbanden zijn tussen de cases. Als de beller aangeeft dat het nodig is om langs te gaan bij

van de huisartsenkring, alle gemeenten aan tafel om sneller te kunnen handelen. Melissa Aerts (ELZOH): 'We doen aan bronopsporing. We vragen mensen waar ze zijn geweest en proberen clusters te ontdekken waaruit we dan aanbevelingen puren voor de gemeenten. Stel dat veel besmettingen naar een middelbare school leiden, dan kunnen we bijvoorbeeld adviseren om ook tijdens de speeltijd een mondkapje te dragen. Daarnaast wilden we met ons initiatief vooral tegemoetkomen aan de behoefte aan extra ondersteuning van mensen die positief testen. We duiden de richtlijnen op het vlak van quarantaine en isolatie, we maken duidelijk wat de gevolgen van een besmetting zijn voor gezinsleden, we bereiden hen voor op de telefoon van het Vlaamse contactcenter.' De medisch expert dokter Stein Omeij in het covid-team van de eerstelijnszone heeft in elke gemeente nauw contact met een arts die als verbindingsfiguur fungeert tussen ELZOH en de gemeente. Die arts onderhoudt het contact met de burgemeesters of de noodplancoördinatoren en voorziet een gemeentelijk team van maatschappelijk werkers van de nodige informa-

tie. De invulling van dat team verschilt van gemeente tot gemeente. Soms zijn het de eigen maatschappelijk werkers die telefoneren en ter plaatse gaan, ergens anders doen de maatschappelijk werkers enkel de telefoons en gaan zelfstandig thuisverpleegkundigen bij de mensen langs. De huisbezoeken gebeuren als de huisarts of de bellers vermoeden dat dit aangewezen is of als het Vlaamse contactcenter iemand niet kan bereiken. De lokale besturen krijgen via ELZOH een financiële tegemoetkoming voor de organisatie en het extra planningswerk bij de aansturing van de maatschappelijk werkers.

Oprechte bezorgdheid

De eerstelijnszone Mechelen-Sint-Katelijne-Waver startte begin augustus met een eigen initiatief, complementair aan Vlaanderen, en belt positief geteste inwoners van de twee gemeenten op. Het vertrekpunt is oprechte bezorgdheid. Ben je niet te ziek? Gaat het wel? Lukt het met de quarantaine? ‘We bevragen bronnen en zoeken naar mogelijke clusters,’ zegt coördinator Jan Simons. ‘Naar eigenlijke risicocontacten zoeken we veel minder maar we sensibiliseren mensen wel om hun risicocontacten door te geven als het Vlaamse contactcenter belt. We hebben zes maatschappelijk werkers aangeworven die deze telefoons doen. De informatie over besmette personen komt van Vlaanderen – we zijn een van de proeftuinen – en vooral van het covid-triagecentrum in Mechelen waar we een zeer nauwe band mee hebben. Dat bewijst nog maar eens het belang van de lokale werking. Meestal zijn onze mensen de eersten die bellen, omdat we via het triagecentrum snel informatie krijgen. We moeten dus vaak het slechte nieuws van de positieve test brengen. Vandaar het belang om vanuit bezorgdheid te vertrekken.’ Als na het gesprek het gevoel niet zo goed is of als iemand niet bereikt kan worden, gaat een van de maatschappelijk werkers het liefst diezelfde dag nog bij die persoon op bezoek. Daarnaast organi-

seert de eerstelijnszone ook huis-aan-huisbezoeken in wijken waar mensen niet zo goed geïnformeerd blijken te zijn. Dan worden de zes gouden regels toegelicht. Jan Simons: ‘Een van de grote voordelen is dat wij Mechelen en Sint-Katelijne-Waver kennen, we kennen de wijken en de gevoeligheden. En we hebben kennis van de diensten van stad of gemeente en het sociaal huis. Soms botsen we tijdens een gesprek of een bezoek op andere problemen, los van covid. Dan kunnen we het lokale netwerk in gang zetten.’

Vertrouwensband

De Oost-Vlaamse gemeente Assenede maakt deel uit van de eerstelijnszone Oost-Meetjesland. Het Covid-team op het niveau van de zone kan de maatschappelijk werkers van het OCMW Assenede inschakelen om contact op te nemen met een positief geteste inwoner van de gemeente. Kristl Ingels, diensthoofd welzijn OCMW Assenede: ‘Als een huisarts zich zorgen maakt over een patiënt – bijvoorbeeld met betrekking tot het volgen van de quarantaine of over het doorgeven van contacten aan het Vlaamse contactcenter –, dan wordt de arts van het Covid-team daarvan op de hoogte gebracht en die verwittigt ons. Wij nemen dan contact op met het CAW en de diensten maatschappelijk werk van het ziekenfonds om te horen of zij die persoon kennen. Is dat het geval, dan zorgen zij voor de opvolging omdat het gesprek en de ondersteuning doorgaans veel vlotter lopen als er al een vertrouwensband is met de inwoner. Is dat niet het geval, dan bellen wij die persoon zelf op. De OCMW-maatschappelijk werkers nemen deze taak mee boven op hun gewone pakket. We zijn een kleine gemeente, het extra werk is voorlopig beperkt.’

Drie sporen

Dat is wel anders in Gent. De stad volgt drie sporen: buurtgerichte ondersteuning, individuele ondersteuning en lokale contactopsporing. De buurtgerichte ondersteuning wil

lokale besmettingshaarden indijken. Hiervoor zet de wijkgerichte werking van de stad onder meer in op extra communicatie en sensibilisering over de geldende maatregelen. Individuele ondersteuning streeft vooral na dat besmette of vermoedelijk besmette personen in quarantaine gaan en de maatregelen naleven. Met individuele ondersteuning of quarantainecoaching wordt kwetsbare Gentenaars steun geboden. Dit gaat van hulp bij boodschappen, maaltijden aan huis, psychologische ondersteuning tot taalondersteuning bij het toelichten van de quarantainemaatregelen. Het derde spoor is de lokale contacttracing. ‘Zo’n 85 procent van de positief geteste mensen wordt vlot bereikt door het Vlaamse contactcenter,’ zeggen Tonté Chow en Steven Gillis van het team Lokale Contacttracing. ‘Wij mikken op de andere vijftien procent. We werken complementair aan Vlaanderen en zetten in op kwetsbare doelgroepen. Huisbezoekers gaan langs om positief geteste personen in te lichten over de quarantainemaatregelen, te helpen bij het opmaken van een contactenlijst, te vragen naar mogelijke bronnen van besmetting en na te gaan of quarantainecoaching nodig is. De contactopsporing gebeurt in nauwe samenwerking met de partners van de eerstelijnszone Gent. We werken ook samen met een fieldagent die door het Agentschap Zorg en Gezondheid is toegewezen aan Gent. En we wisselen informatie uit met het Agentschap. We signaleren onder meer mogelijke clusters, zodat Vlaanderen de eventueel aanvullende contactopsporing en mogelijk brononderzoek kan opzetten.’

Geheimhoudingsplicht

De contactmedewerkers van de lokale besturen hebben uiteraard een geheimhoudingsplicht. Inwoners contacteren, bronnen detecteren, clusters opsporen, contacten opvragen, dat alles moet met respect voor de privacyregels gebeuren. ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Koen Wynants: 'We zijn begonnen met een tijdelijke inrichting, ondertussen is dat permanent geworden. Dat is onze strategie, door klein te beginnen zie je wat er werkt.'

Samen de klimaatverandering keren met commons

Burgers hebben een gedeelde verantwoordelijkheid om de samenleving op een duurzame manier vorm te geven, dit is het idee van de commons-beweging die Commons Lab in Antwerpen concreet uitwerkt met tijdelijke experimenten in straten. Die straten worden echte tuinen en helpen zo de klimaatverandering keren.

In 2018 nam Koen Wynants mee het initiatief voor de oprichting van Commons Lab Antwerpen. Eerder was hij actief geweest in 'Antwerpen aan het woord' dat burger en bestuur dichter bij elkaar wilde brengen om samen de stad te maken. Maar dat proces ging hem te traag. 'Ik wilde meer experimenteren, het liefst op microschaal en heel cocreatief. In het commons-gedachtegoed van Michel Bauwens, die toen ook het transitieplan voor Gent tekende, vond ik precies wat ik wilde doen.' De internationale commons-beweging benadert de stad als gemeengoed, als van de gemeenschap. Volgens de commons-beweging maken de burgers samen afspraken en is het niet

de overheid die oplegt hoe het mag en moet.

Als burgerinitiatief ondersteunt Commons Lab Antwerpen nu allerlei Antwerpse burgercollectieven met ideeën en materiaal, en dat onder meer dankzij projectsubsidies van de Burgerbegroting. Eerst werden de Toekomststraten en dan de Tuinstraten ingericht met tijdelijke constructies, met veel groen en plaatsen om samen te zitten waardoor het verkeer uit de straat werd verbannen. 'We eten en feesten er samen. Dat heeft een serieuze impact op iedereen die er woont, maar ook op mezelf. Ik heb er vrienden voor het leven gemaakt.'

Gemeenschapdienst

Om het begrip 'commons' duidelijk uit te leggen leidt Koen Wynants me eerst van de Antwerpse Hollandstraat door een gesloten poort naar het Zustersder-Armenplein, een parkje omringd door gebouwen in betonstenen. 'Begin jaren tachtig werd hier een klooster afgebroken, en volgens de filosofie van die Zusters der Armen werden hier naast een woon-zorgcentrum sociale woningen gebouwd,' zegt Koen Wynants. 'Dit binnenplein is publieke ruimte, het is open van 8 tot 18 uur, maar heel weinig mensen weten dit, want de poort lijkt op slot.' Voor de bewoners een bewuste keuze in verband met mogelijke overlast van heroïnegebruikers op het vlakbij gelegen De Coninckplein. 'Bovendien beschouwen de bewoners van de sociale woningen dit als hun achtertuin. Maar in de hele wijk is er veel te weinig groene ruimte.' Daarom begon Koen Wynants een paar jaar geleden met andere buurtbewoners aan een gemeenschappelijke tuin, hij plaatste composteerbakken en bouwde een kippenhok. Buurtbewo-

ners brengen hun groenafval hierheen om het te composteren, Koen Wynants haalt het bij enkele restaurants op. Voor hem is het een gemeenschapsdienst, gratis voor deze buurt, heel toegankelijk voor veel mensen. Al is het kippenhok niet echt een commons. 'Het is alleen toegankelijk voor wie de code van het kippenhokslot kent. Dit is een discussie. Je bakent iets af, waardoor niet iedereen er toegang toe heeft of niet iedereen erbij betrokken is. Soms is het ook een moeizaam proces om toelating te krijgen en dan durven we burgerlijk ongehoorzaam te zijn. Met het Zorgbedrijf hebben we ondertussen eilandjes afgebakend die wij mogen beheren. In plaats van struiken planten we er eetbaar groen.' Hij toont me waar na het rooien van de aardappelen nu aardperen en pompoeën groeien. Daarachter staan serres en liggen plantenbedden. 'In deze gemeenschappelijke tuin kan iedereen wel binnen. Het beheer is in handen van de samentuigroep, we spreken af wie er wat mag zaaien op de publieke gronden.' Het experimenteren geeft Koen Wynants en zijn collega Bavo Wouters die er ondertussen is bijgekomen, veel voldoening: 'In je straat kies je je burens niet. Je moet met ze overeen zien te komen. Hoe diverser de buurt, hoe interessanter. We maken zelf de impact mee van het opbouwen van duurzame relaties in Antwerpen.'

Gezocht: commons-contract
Zelfs voor Koen Wynants die opgroeide in het Kempense Balen en bij zijn ouders en grootouders tuinen kende met rechte zaaibedden en keurige plantrijen, is het geven en nemen. 'Als je met een grote groep iets onderneemt, moet je leren loslaten. Dit jaar hadden we door corona zelfs geen teeltplan, we hebben apart samen getuind. Door

Enquiry, het waarderende onderzoek, loopt goed, en we kunnen wat fout loopt hierdoor ook uitspreken, zelfs wat we kunnen doen om het weer goed te maken in plaats van sancties of regels in te voeren. Elk sprankeltje hoop willen we belichten. Zo gaat commons heel diep,' zegt Bavo Wouters. Maar niet iedereen doet mee. En al klinkt het gemeenschappelijke tof, niet

De internationale commons-beweging benadert de stad als gemeengoed, als van de gemeenschap. Volgens de commons-beweging maken de burgers samen afspraken en is het niet de overheid die oplegt hoe het mag en moet.

corona wilden nog meer mensen meedoen. Zo wordt het chaotischer maar ook gevarieerder. Omdat niemand de tomaten heeft getopt, is er veel plant maar weinig opbrengst in de serre. In het begin hadden we hier een regenton gevuld met leidingwater, nu is de ondergrondse ton aangesloten op de regenpijpen. Het water pompen we op, zo werken we circulair.' Mensen leren van elkaar, in de commons-beweging bestaat er een positief geloof in de mensen. 'Je benoemt de goede dingen. Deze Appreciate

iedereen is het daarmee eens. Dat geeft Koen Wynants ook toe, als we naast de composteerbak staan. 'We veroorzaken ook overlast, tegenwoordig zitten hier muizen. We moeten de afspraken verbeteren en beter doen naleven. Brood op de composthoop trekt ongedierte aan.' Bavo Wouters is daarom op zoek naar een nieuw instrument. 'We willen een soort commons-contract, zodat we goede afspraken kunnen maken over het beheer. Goede afspraken maken goede vrienden. De huidige buurtcontracten zijn soms te vaag of dan weer

Antwerpen 27 november Commons-congres

Congres over vernieuwende commonsinitiatieven, sociale innovatie, klimaatadaptatie, sociale inclusie en lokale deeleconomie in Vlaanderen, gericht op steden en gemeenten.

www.commonslabantwerpen.org

te gedetailleerd,' zegt Bavo Wouters. 'De vijf bijlagen ondernemen je alle zin om iets te ondernemen. We proberen andere vormen van buurtcontracten op te maken die vertrouwen als basis hebben.' Commons wil immers niet zeggen dat alles in harmonie gebeurt, integendeel, het is conflict en overleg. Een van de acht designprincipes betreft daarom conflictmanagement. Een noodlijn of buurtbemiddeling zou voor Commons Lab een welkome ondersteuning zijn.

Kleinschaligheid op grote schaal

Voor Koen Wynants is naast de groepsdynamiek het inhoudelijke belangrijk, het keren van de klimaatverandering. Ondertussen lopen we verder door de wijk Antwerpen-Noord. Hij wijst naar een waterton aan een gevel. 'Dat is een duurzame oplossing voor een veranderend klimaat en die tonnen kun je gemakkelijk opschalen. Na de opdracht van de stad voor de groepsaankoop van regentonnen in Sint-Andries hebben wij als commons hetzelfde gedaan in Antwerpen-Noord.'

Die regentonnen laat Commons Lab leveren in de Sint-Amanduskerk aan de Antwerpse Seefhoek waar er stocageruimte is in de kelders, vervolgens worden ze per bakfiets naar de mensen in de buurt gebracht. In deze logistieke hub zit ook een bouwmaterialenbibliotheek waar mensen hun bouwmateri-

aaloverschot naartoe brengen, en die grasmatten of houten pallets kunnen buurtgroepen lenen voor de tijdelijke inrichting van hun straten en pleinen. Daarnaast is er plaats voor deelfietzen, een samentuingsgroep die er witloof kweekt, maar ook een paddenstoelenkwekerij, terwijl boven aan de straat dit jaar voor het eerst bijenkasten staan naast de al oudere moestuin. De 33 kilo honing wordt door de voedselcoöperatie Coop2060 verkocht aan de buurtwinkels.

'We willen dat mensen meer hyperlokaal produceren en consumeren. Hier voor werken we samen met de winkels van de buurt, dit is een voorbeeld van private en gemeenschapssamenwerking,' zegt Koen Wynants.

Tijdelijk voor altijd

Van de Sint-Amanduskerk wandelen we naar de De Pretstraat, een van die straten die een paar jaar geleden tijdelijk anders werden ingericht. 'Spontaan werd deze brede straat voor de hele buurt een plein. Er kwamen bakken voor bloemen en groenten en nu nog zie je kriskras op straat groen staan. Als je de mensen een beetje stimuleert, gebeuren er veel leuke dingen.' Koen Wynants wijst ook op twee parkeerplaatsen die plaats hebben gemaakt voor een overdekte fietsstalling. 'We zijn begonnen met een tijdelijke in-

richting, ondertussen is dat permanent geworden. Dat is onze strategie, door klein te beginnen zie je wat er werkt.' Trots kijkt hij naar het gevelgroen, de geveltonnen en de fietsstalling en hij noemt het een geslaagd experiment, al weet hij ondertussen al uit ervaring dat zo'n brede en lange straat niet evident is voor een tijdelijk experiment. Maar ook hier ziet hij hoe de mensen na die tijdelijke ervaring zelf georganiseerd blijven.

Wouters en Wynants voelen zich dikwijls civil servants omdat ze de klachten van de bewoners doorgeven aan de bevoegde instanties en de vragen van de bewoners proberen te beantwoorden, en dat is dikwijls in elk district op een andere manier. Koen Wynants: 'Ondertussen is dat de grote zoektocht: hoe werk je samen met de overheid, hoe word je partners? Onze drijfveer is niet dat vrijwilligers taken van de overheid zouden overnemen, wel dat mensen veel meer dingen met elkaar doen en zo de omgeving verbeteren.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Omdat commons in hun kleinschaligheid overal toepasbaar zijn, heeft Commons Lab sinds kort alle initiatieven gebundeld op www.tuinstraten.be, van kinderopvang tot commons in het woon-zorgcentrum. Omdat er geen vaste formule bestaat, vind je hier alles op maat voor elke soort straat.

BOUWEN AAN ETHIEK? DAT DOEN WE SAMEN. ELKE DAG OPNIEUW

Onze wereld verandert razendsnel. We gaan vandaag bijvoorbeeld heel anders met elkaar om dan twintig jaar geleden, zowel privé als op de werkvloer. Om aan die evolutie tegemoet te komen, lanceerden 6 partners uit de bouwsector een ethische code. Niet om als affiche aan de muur te hangen, maar om te integreren in de dagdagelijkse werking. Het resultaat? De allereerste sector-overschrijdende ethische code in Vlaanderen.

Die code dient als houvast. Als een verzameling afspraken waartoe iedereen op de werkvloer zich verbindt. Om een klimaat van openheid, respect en vertrouwen te creëren, niet om met een vingertje te zwaaien.

De oprichters hopen dat de code zich als een olievlek verder over de sector uitbreidt en navolging kent. Ze wordt dan ook opgenomen in de bestekken van alle betrokken partners. Want bouwen aan ethiek doen we samen, elke dag opnieuw!

Benieuwd wat de code inhoudt?
Scan dan snel de QR-code of kijk op www.bouwenaanethiek.be

Met crowdfunding kun je bij veel mensen geld ophalen om een project te realiseren. Zo breid je je netwerk uit en plaats je het project in de kijker. Naast de commerciële platformen bestaan er ook vormen van crowdfunding speciaal voor projecten die een maatschappelijke meerwaarde willen creëren. Met Growfunding gaat **Frederik Lamote** nog een stap verder: deze methodiek creëert ook betrokkenheid en participatie. Civic crowdfunding dus.

Frederik Lamote is een antropoloog die doctorerde op netwerken in Afrikaanse steden. Dankzij een onderzoeksproject over sociale stedelijke ontwikkeling kon hij vanaf 2011 aan de Odisee Hogeschool onder meer crowdfunding testen en bestuderen. Growfunding werd in 2016 als spin-off gelanceerd. Sindsdien gaven al meer dan 8000 individuen, organisaties, bedrijven of overheden een bijdrage aan zo'n honderd stedelijke projecten in Brussel, en dat voor zo'n 800.000 euro.

'In plaats van een heel groot platform met veel acties en winst, is civic crowdfunding vooral een methodiek waarmee je sociale relaties creëert tussen de initiatiefnemers van een project en mensen uit de buurt, bedrijven of de lokale overheid. Bovendien kiezen we met Growfunding alleen voor projecten die een meerwaarde betekenen voor hun omgeving. **Het doel van de projecten is maatschappelijk georiënteerd. Het gaat om kleine en minder kleine initiatieven die hun leefomgeving willen verbeteren.** Dit kun je niet alleen. Daarvoor bouwen we aan zoveel mogelijk netwerken tussen projecten, non-profit- en profit-organisaties, universiteiten en hogescholen, filantropen en overheden. Growfunding speelt een intermediaire rol. We verbinden maatschappelijke projecten met elkaar en met mensen en organisaties buiten hun klassieke netwerk om zo van onderuit een duurzame samenleving te bouwen, in Brussel en daarbuiten.'

'Na een onderzoeksproject aan de Odisee Hogeschool zijn we met deze sociale onderneming gestart. Ondertussen krijgt Growfunding als vzw subsidies van onder meer de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) in Brussel en is het erkend als sociaal-cultureel volwassenenwerk door de Vlaamse overheid. **Omdat onze loonkosten worden gesubsidieerd, kunnen wij investeren in coaching en kunnen we mensen ondersteunen die kleine bedragen zoeken, zoals burgerinitiatieven, jongeren, nieuwkomers of start-ups in de circulaire of sociale economie.** Sommige initiatiefnemers zien we in de loop van een coachingstraject drie keer, andere wel twintig keer. We stimuleren hen, soms prefinancieren we de werkingskosten van campagnes, of helpen we het project beter omschrijven, we geven feedback op hun voorstellingsvideo of zorgen voor een goede freelance grafisch ontwerper. Zo verschijnen alle projecten gelijk en inclusief aan de start, want met de opbrengst van grotere campagnes, kunnen we de micro-

projecten ondersteunen. Uiteraard zoeken we ook mee naar de juiste beloningen (*rewards*) die ervoor zorgen dat de mensen die bijdragen, de *growfunders*, participeren en betrokken worden bij het project.

'We nemen een intermediaire positie in tussen burgerinitiatieven en de lokale overheid. Door ons platform te ondersteunen versterkt de Vlaamse Gemeenschapscommissie initiatieven van onderuit. **Met onze coaching worden de projecten sterker en tegelijk geven we aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie signalen over wat er bruist en broeit in de ondernemende onderbuik van de stad.** De VGC stuurt ook projecten naar ons, bijvoorbeeld jongerenprojecten die een groter bedrag nodig hebben dan zij kunnen subsidiëren. Als jonge initiatiefnemers bij ons terecht komen en minder dan 3000 euro zoeken, verwijzen wij hen op onze beurt door naar de Vlaamse Gemeenschapscommissie.'

'Daarnaast zoeken we altijd mee naar mensen, organisaties, bedrijven of andere overheden die de projecten willen cofinancieren. Cofinancieren kan een belangrijke taak zijn van een lokale overheid. Overheden kunnen bepaalde projecten niet altijd rechtstreeks subsidiëren, omdat er geen kanalen voor zijn of omdat procedures en reglementen in de weg staan. Soms willen zulke projecten ook veel sneller van start gaan dan mogelijk is via de geijkte overheidskanalen. Door civic crowdfunding te gebruiken in de financieringsmix, kunnen ze bij een concrete uitdaging snel reageren.'

'Met lokale overheden werken we vaak samen in het kader van ons *matchfunding*-programma. Zo heeft de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor de Growfunding-campagne van de Babytheek, een uitleendienst voor babyspullen die 12.000 euro zocht, 2000 euro als subsidie gegeven. Door die overheidssteun wint het project aan geloofwaardigheid, het motiveert mensen

De vonk doen overslaan

STEFAN DEWICKE

om ook een bijdrage te leveren. Tegelijk toont de commissie betrokkenheid bij wat er in de stad leeft.’

‘Daarnaast ondersteunen we de projecten met ons netwerk. **Achter de schermen zeggen we hun hoe ze ondernemingen kunnen aanspreken en we delen onze contacten.** Zo groeit een project buiten het eigen netwerk uit en ontstaat een nieuw, duurzaam netwerk. Deze financieringsmix geeft veel autonomie. En nee, mensen steken dat geld niet in hun eigen zak, want er is veel sociale controle. Initiatiefnemers staan dikwijls met naam en foto op de website. **Deze financieringsmethode steunt op sociaal vertrouwen en projecthouders doen al het mogelijke om de rewards te realiseren.**’

‘Growfunding is in essentie een participatie-instrument en geen financiële hefboom. Omdat financiële participatie het middel is voor meer betrokkenheid, kijken we ook naar andere manieren om die participatie te realiseren. Zo kunnen Afrikaanse vrouwen bijvoorbeeld een maaltijd koken voor de buurt waarvoor een vrije bijdrage wordt gevraagd, een beetje zoals een spaghettislag bij de Chiro. Door de participatie online en offline te combineren komt er dikwijls een hele sterke sociale dynamiek op gang.’

‘Eigenlijk hebben we een doos vol Lego en zoeken we bij elk project welke blokjes we gebruiken om de doelstelling vanaf de start op een duurzame manier te bereiken. **Bij beginnende initiatieven leidt juist het moeizame groeiproces tot een eigenaarschap, tot grotere betrok-**

kenheid. Het zou jammer zijn als een overheid het project op zo’n moeilijk moment zou overnemen, want dikwijls zakt het dan ineen. In sommige projecten steken we veel tijd, omdat we geloven dat ze waardevol zijn. Zulk maatwerk kan een overheid per definitie niet bieden. Daarom denken we dat het beter is dat een overheid zo’n platform financieel ondersteunt met subsidie of een project cofinanciert.’

‘De meeste projecten die bij ons een campagne hebben opgezet, blijven bestaan en groeien. Zodra ze eigen middelen hebben, vullen ze die aan met subsidies, waardoor hun slaagkans nog vergroot. Het project Bûmplanters is aan de toeg ontstaan, en wil de biodiversiteit in Brussel te verbeteren. Voor 35 euro kregen de growfunders een struik op maat van hun binnentuin of terras, met de “winst” gaven de Bûmplanters twee struiken of bomen aan schoolpleinen of binnentuinen van sociale organisaties. Nu is het een onafhankelijke vzw die teambuildings organiseert met firma’s door hun parkeerterrein samen op te breken en er bomen te planten. Van hun 153 growfunders werken er velen nu vrijwillig mee bij de aanleg van groene ruimtes. Dat is een vonk, een bijdrage van 50 euro brengt in dit geval zoveel keer meer op.’

‘Het voordeel van civic crowdfunding? Een sterker en veerkrachtiger sociaal weefsel.

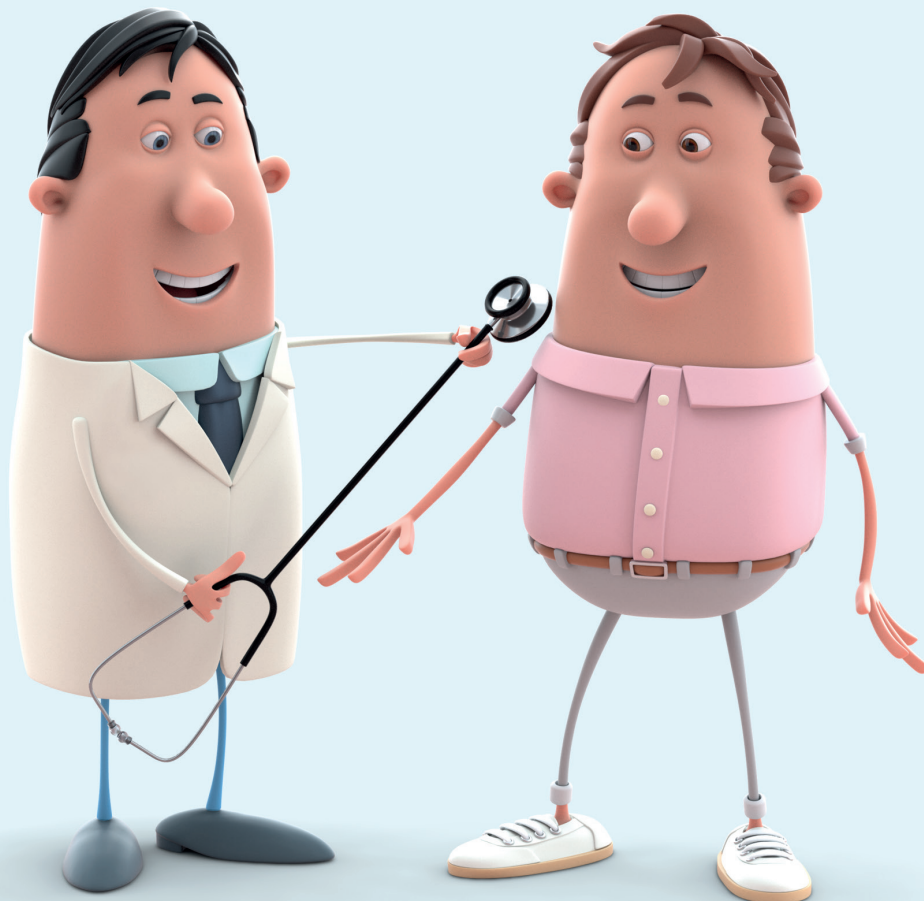
Door dit sociaal engagement stappen mensen in een educatief traject waarin ze zich leren organiseren. Een lokale overheid kan ertoe bijdragen dat de vonk overslaat.’ ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Ethias HospiFlex

De hospitalisatieverzekering op maat voor uw medewerkers.

De flexibele hospitalisatieverzekering die al bijna 800.000 Belgen heeft overtuigd.

Met **Ethias HospiFlex** zorgt u voor de gemoedsrust van uw medewerkers, met een **uitgebreide dekking** die aangepast is aan hun behoeften. Ethias HospiFlex dekt de medische kosten die verband houden met een ziekenhuisopname (voor, tijdens en na), alsook de medische kosten gelinkt aan 32 ernstige ziektes en dit zonder tijdsbeperking en zonder dat een ziekenhuisopname vereist is. De medische kosten gelinkt aan alcoholisme, verslaving of overdreven gebruik van geneesmiddelen zijn niet gedekt.

Dankzij heel wat **onlinetools** – zoals **AssurCard**, **AssurPharma** en onze **Klantenzone** – beheren uw medewerkers hun verzekering snel, eenvoudig en in alle veiligheid.

Meer info: ethias.be/hospiflex.

Vraag gratis een offerte, de infofiche of de algemene voorwaarden via **011 28 20 15**.

De verzekering Ethias HospiFlex is een Hospitalisatieverzekering onderworpen aan het Belgisch recht. Het is een jaarcontract dat elk jaar stilzwijgend wordt verlengd, tenzij het ten minste 3 maanden voor de vervaldag wordt opgezegd. Bent u niet tevreden? U kunt een brief sturen naar Ethias, rue des Croisiers, 24 te 4000 Luik, of mailen naar klachtenbeheer@ethias.be. Bij betwisting kunt u een klachtenbrief sturen naar de Ombudsman van de Verzekeringen (www.ombudsman.as), de Meeûsquare 35 te 1000 Brussel.

ethias
slimlach verzekerd

Digitale werkplek. Hier zijn ze er al mee weg.

Een lege parking, maar de leden van deze Vlaamse werkgeversorganisatie genieten nog steeds van even veel ondersteuning. Dankzij de Digitale werkplek van Proximus werken alle werknemers efficiënt op gelijk welke locatie, en blijft de dienstverlening verzekerd.

Kan uw organisatie blijven verder werken, ongeacht waar iedereen aan de slag gaat? Ontdek hoe we samen België digitaliseren op proximus.be/digitalbelgium

Think possible

proximus
enterprise

STEFAN DE WICKERE

Het nieuwe Kunstencentrum is een open huis, iedereen is er elke dag welkom om te lezen, te studeren, te acteren en muziek te maken.

In het gebouw zitten twee trappen die samen 18 ton wegen. Dat is even veel als drie olifanten.

Nieuw Kunstencentrum wordt open huis

Het nieuwe Kunstencentrum aan het station van Aalter heeft de klinkende naam Art A'A. Naast de Academie voor muziek, woord en dans, huizen hier sinds september de Academie voor beeldende kunst (KUMA), de bibliotheek, het documentatiecentrum van de gemeente en de cel cultuur en toerisme.

In de patio staat een indrukwekkende trap van twaalf ton staal die kan dienen als openluchttheater.

Met de glijbaan kunnen kinderen van de entreehal naar de jeugdafdeling van de bibliotheek op de benedenverdieping.

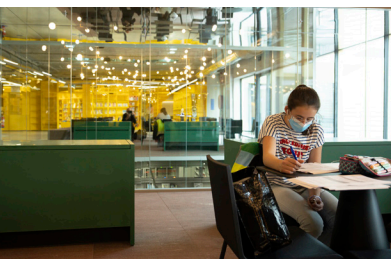
Het Aalterse architectenbureau Basil mocht zich in de plannen uitleven. Het heeft de verschillende onderdelen van het nieuwe Kunstencentrum niet netjes naast elkaar gezet, maar ze geïntegreerd doorheen het gebouw geplaatst. Hiermee hoopt het architectenbureau op een kruisbestuiving tussen de gemeentelijke diensten, de verenigingen, de amateurkunstenaars en ook de bezoekers die van het gebouw gebruik maken.

Bovendien wordt dit een open huis waar elke Aalternaar en bezoeker van negen uur 's morgens tot negen uur 's avonds vrij in en uit kan lopen en waar het zal bruisen van de activiteiten, want je kunt er studeren, vergaderen, muziek maken, lezen of voordragen. Omdat elk leslokaal grote vensters heeft, zie en voel je al dat leven als je door het gebouw wandelt.

Maar je komt het gebouw natuurlijk binnen via de onthaalbalie op de begane grond. De gele spiraalvormige trap ernaast bestaat uit vier delen van anderhalve ton elk die ter plaatse aan elkaar gelast werden. De ruimte waarin de trap zich bevindt, werd volledig gescand met een 3D-scanner om de trap op de juiste plaats in te tekenen. De trapeleuningen in het gebouw zijn allemaal gemaakt uit messing, of geelkoper. Een knipoog van de architecten naar de koperblazers van de muziekacademie, maar messing blijkt ook nog eens antibacterieel te zijn, en dat is in coronatijden een groot voordeel.

Achter de onthaalbalie zit op de benedenverdieping de volwassenenafdeling van de bibliotheek, vol domotica en multimedia. Naar de jeugdafdeling, een verdieping lager, kan het jonge volk met de glijbaan, wat een bibliotheekbezoek pas echt avontuurlijk maakt. Die jeugdbibliotheek is in knalgeel geschilderd en heeft ook een voorlees- en een multimediahoek. In het Trefpunt kun je bij het lezen van een boek of de krant ook genieten van een koffie of een glas water uit de automaat.

Op de eerste verdieping zit de kunstacademie, met onder meer een piano-ruimte vol glaspartijen, meer dan twintig lokalen, twee danszalen met spiegels en speciale acteerzalen.

Verschillende muzieklokalen zijn een ‘box in de box’, het lokaal is losgekoppeld van het gebouw zelf. Vooral van belang voor de drumklas, buiten de klas hoor je niets van het drumgeweld binnenin. De plafonds zijn allemaal akoestisch absorberend.

Een verdieping onder de jeugdbibliotheek zijn er in het mooie auditorium 130 zitplaatsen. Je hebt er niet het gevoel dat je diep onder de grond zit, want er komt zelfs daglicht tot deze diepte.

Nog dieper in de grond zit een warmtepomp op basis van geothermie. Die zorgt in de zomer voor verkoeling, en in de winter voor verwarming uit de grond. Hiervoor waren 24 geothermische boringen nodig, met een diepte van 150 meter. Op het gebouw ligt ook een zonnedak met 150 zonnepanelen. Art A'A heeft 15 miljoen euro gekost, voor 5000 vierkante meter binnenruimte en de mooie buitenruimte. ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Het theater beneden in het Kunstencentrum is bedoeld voor 130 personen. Het is uitgerust met de nieuwste technieken, zodat licht en geluid perfect op elke productie afgestemd kunnen worden. De muur op het podium is meteen ook een groot projectiescherm, zodat je op die muur ook een digitaal decor kunt projecteren.

De bibliotheek, de academies, het archief en de cultuurdienst bevinden zich kriskras doorheen het gebouw wat voor een kruisbestuiving kan zorgen.

In elke gemeente is er armoede

De armoede in Vlaanderen neemt toe. In 275 van de 300 Vlaamse gemeenten is de situatie van kwetsbare mensen er in vergelijking met 2008 op achteruitgegaan. Dat zegt de armoedebaarometer van Decenniumdoelen. 'De Vlaamse en federale overheid moeten dringend werk maken van een structureel armoedebeleid,' zegt voorzitter **Anne Van Lancker**.

Eind september stelde Decenniumdoelen, dat dertien armoedeorganisaties en sociale bewegingen verenigt, de lokale armoedebaarometer voor. De balans ziet er allesbehalve positief uit. De armoede in Vlaanderen neemt toe, zo blijkt uit de meting die zestien indicatoren in rekening brengt. 275 van de 300 gemeenten scoren slechter of veel slechter dan in 2008, het jaar van de eerste meting. Slechts 25 gemeenten doen het beter dan twaalf jaar geleden. 'Ik kreeg na onze persconferentie meteen enkele boze telefoontjes van schepenen en burgemeesters,' zegt Anne Van Lancker, voormalig Europarlementslid voor SP.A en sinds dit voorjaar de opvolger van Jos Geysels als voorzitter van Decenniumdoelen. 'Daarom wil ik meteen duidelijk stellen: de lokale armoedebaarometer is geen barometer van het gemeentelijke beleid tegen armoede.'

Anne Van Lancker:
'Lokale besturen hebben niet de middelen en de hefboomen om armoede echt te bestrijden. Ze kunnen ze wel wat verlichten. Alleen structureel Vlaams en federaal armoedebeleid kan een fundamentele verandering op gang brengen.'

Wat is hij dan wel?

'Hij meet de evolutie van de kwetsbare situatie van inwoners in een gemeente. Lokale besturen alleen hebben niet de middelen en de hefboomen om armoede echt te bestrijden. Ze kunnen ze wel wat verlichten. Alleen structureel Vlaams en federaal armoedebeleid kan een fundamentele verandering op gang brengen. Veel lokale besturen leveren fantastisch werk. Sommige doen er bijvoorbeeld alles aan om er samen met het middenveld voor te zorgen dat hun inwoners gebruikmaken van hun rechten, zoals de verhoogde tegemoetkoming voor gezondheidszorg. Omdat een van onze indicatoren het aantal mensen is dat een verhoogde tegemoetkoming krijgt, zullen ze dus slechter scoren in onze barometer. Andere gemeenten gaan outreachend op zoek naar inwoners die eventueel recht zouden hebben op een leefloon maar het nu nog niet krijgen. Als daardoor meer mensen een leefloon krijgen, leidt ook dit goede lokale beleid tot stijgende cijfers in onze barometer. Omgekeerd is in gemeenten die dit soort inspanningen niet of in veel mindere mate doen, het aantal mensen in kwetsbare situaties wellicht groter dan we eigenlijk meten. De barometer beoordeelt dus niet het lokale beleid.'

'Het is goed dat Vlaanderen
zeer sterk rekt op de
gemeenten en OCMW's voor
het voeren van sociaal en
armoedebeleid, maar de lokale
besturen hebben daar wel
voldoende Vlaamse en
federale steun voor nodig.'

Zitten in de barometer helemaal geen indicatoren die het lokale beleid meten?

'Toch wel, er zijn er een paar zoals het aantal Uitpassen dat wordt gegeven of het patrimonium van de sociale-verhuurkantoren in de gemeente. Maar dat zijn duidelijk niet de sterkste indicatoren. In een tweede fase van ons onderzoek willen we onze lokale welzijnschakels en armoedeorganisaties aanspreken om met de cijfers van de barometer op pad te gaan en te kijken wat het lokale bestuur doet om mensen te helpen. Zo willen we detecteren welke gemeenten het echt goed doen. We verwachten die resultaten in de loop van volgend jaar. We zullen dat niet voor alle 300 lokale besturen kunnen doen, maar we willen dit wel voor zoveel mogelijk gemeenten in beeld brengen.'

De armoedebarmeter schetst globaal een zeer negatief beeld.

'Ja, in veruit de meeste gemeenten staan nagenoeg alle indicatoren op negatief, of het nu gaat over het aantal inwoners dat een leefloon krijgt, de inkomensgarantie voor ouderen heeft, recht heeft op een verhoogde tegemoetkoming voor gezondheidszorgen, in langdurige werkloosheid zit. We nemen bijvoorbeeld ook de kansarmoede-index van Kind en Gezin mee. In 2008 leefden in een zestigtal gemeenten minder dan twee procent van de kinderen in kansarmoede, nu is dat nog maar in negen gemeenten het geval. Dat zegt wel iets.'

Bent u geschrokken dat de armoede overal in Vlaanderen is doorgedrongen?

'Eigenlijk wel. Van de centrumsteden hadden we ver-

wacht dat de armoedeproblematiek er groot zou zijn, groter dan in 2008. Mensen in een kwetsbare situatie, onder meer nieuwkomers in ons land, gaan op zoek naar plekken waar er een sociaal netwerk en voldoende sociale dienstverlening voor iedereen is, waar er toegankelijk openbaar vervoer is, waar allerlei diensten nabij en bereikbaar zijn. Dat het in de gemeenten in de rand van Brussel niet goed gaat, dat de situatie in Denderleeuw of Vilvoorde ernstig is door de export van armoede vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat weten we allemaal. Maar dat ook in het Heuvelland de problemen groot zijn, hadden we niet verwacht. We zien dat het armoedeprobleem over heel Vlaanderen verspreid is. Er is amper een gemeente die erop vooruitgaat. En die trend van achteruitgang zal aanhouden tot Vlaanderen en de federale overheid structureel inzetten op armoedebeleid.'

Wat houdt structureel armoedebeleid in?

'Drie dingen: werk, inkomensondersteuning en toegankelijke sociale diensten zoals onderwijs, huisvesting, gezondheidszorg. Als die driehoek in orde is, ben je structureel bezig. Het is duidelijk dat het zwaartepunt van dat beleid niet bij de gemeenten ligt. Het is goed dat Vlaanderen sterk rekt op de gemeenten en OCMW's voor het voeren van sociaal en armoedebeleid, maar de lokale besturen hebben daar wel voldoende Vlaamse en federale steun voor nodig. Tijdens de coronacrisis hebben veel gemeenten aanvullende steun gegeven aan mensen die niet direct in de leeflooncategorie vallen maar wel zwaar in de moeilijkheden zaten. Nathalie Muylle, tot voor kort federaal minister, heeft goed gereageerd met de oprichting van een Covid-fonds om OCMW's bijkomend te ondersteunen. Eigenlijk zou die ondersteuning structureel moeten zijn.'

Kijken we naar het eerste punt, dan heeft de Vlaamse regering toch gelijk wanneer ze zegt de armoede in de

eerste plaats te willen bestrijden door zoveel mogelijk mensen aan het werk te krijgen?

‘Werk is zeker de beste remedie tegen armoede voor mensen die de stap naar de arbeidsmarkt aankunnen, maar het moet gaan over goed en aangepast werk dat een inkomen oplevert waarvan mensen kunnen leven. Vlaanderen opteert voor de activering van de allerzwaksten, maar door corona wordt dat natuurlijk extra moeilijk, omdat er veel werklozen zullen bijkomen die een betere startpositie hebben om opnieuw aan de slag te kunnen. Een versterking van de sociale economie zou kunnen helpen maar in plaats van het aantal arbeidsplaatsen uit te breiden, beklemtoont het Vlaamse beleid toch vooral de doorstroming van mensen in de sociale economie naar het reguliere circuit, waar ze minder ondersteuning en minder aangepast werk krijgen.’

Inkomen en inkomensondersteuning zitten vooral op federaal niveau. Wat staat daarover in het nieuwe federale regeerakkoord?

‘De inkomens hebben de voorbije jaren de toename van de levensduurte onvoldoende gevolgd, vandaar ook het verhoogde beroep op OCMW’s voor aanvullende steun. Voor het eerst sinds lang staat er weer een armoedehoofdstuk in een federaal regeerakkoord. Ik lees daarin enkele goede zaken. Er staat in dat de minimumuitkeringen zullen evolueren in de richting van de armoedenorm, die zestig procent van het mediaaninkomen bedraagt. Dat is prima, maar voor de armoedepartners in Decenniumdoelen is dat engagement “in de richting van” onvoldoende. We verwachten nu wel een duidelijk stappenplan, een groeipad, een tijdslijn en budgetten die eraan gekoppeld worden. De vorige regeringen schreven wel in hun regeerakkoord dat ze de inkomens tot aan de armoedegrens zouden optillen tegen het einde van de bestuursperiode, maar het is niet gebeurd. Hopelijk maakt de nieuwe regering er nu eindelijk werk van. Verder staat in het

regeerakkoord dat zoveel mogelijk aanvullende steun automatisch zal worden toegekend aan mensen die er recht op hebben. Van de versnelde degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen is gelukkig geen sprake in het akkoord. Ik denk dat het een verkeerd uitgangspunt is mensen een stuk van hun inkomen af te nemen en te denken dat ze daardoor sneller aan werk zullen geraken. Mensen zijn pas klaar om opleidingen te volgen en aan het werk te gaan, als ze niet meer moeten vechten om te overleven. Natuurlijk moet je ervoor zorgen dat iemand die aan het werk gaat, geen inkomen verliest. Er moet wat inkomen betreft een gezonde spanningsboog zijn tussen niet werken en werken. Als de minimumuitkeringen stijgen, moeten dus ook de minimuminkomens van werkenden omhoog. Ik weet dat dit budgettair zeer lastig is. Een goede maatregel van de Vlaamse regering is dat ze bepaalde voordelen, zoals een energie- en waterpremie, wil laten afhangen van het inkomen en niet van het statuut. Zo verliezen mensen met een laag inkomen uit werk die voordelen toch niet.’

Toegankelijke sociale diensten zijn de derde poot van een structureel armoedebeleid. Hoe doen de Vlaamse en federale overheid het op dat punt?

‘Huisvesting is vooral Vlaamse materie. De meeste mensen in een zwakke inkomenssituatie geven meer dan een derde van hun centen uit aan huisvesting, dan weet je wat te doen. Het aantal sociale woningen neemt wel toe, maar toch worden de wachtlijsten langer. Steeds meer mensen beantwoorden namelijk aan de inkomenscriteria, omdat ze niet genoeg verdienen. In het Vlaamse economische relanceplan is 250 miljoen euro extra vrijgemaakt voor sociale huisvesting, maar dat is natuurlijk ruim onvoldoende.’

Bouwen aan een breed sociaal beleid | abonnement

Alle overheden in dit land moeten met hun beleid de sociale grondrechten realiseren, want iedereen heeft recht op een menswaardig bestaan. Dat recht wordt vertaald in het recht op arbeid, het recht op sociale bescherming en juridische bijstand, op behoorlijke huisvesting, op onderwijs, op een gezond leefmilieu en op culturele en maatschappelijke ontplooiing. Deze brede invalshoek maakt duidelijk dat sociaal beleid een gemeenschappelijke opdracht is van gemeente en OCMW en dat het niet toegewezen kan worden aan een dienst of binnen de bevoegdheid valt van een schepen of de OCMW-voorzitter.

In deze reeks worden uitgediepte bijdragen gebundeld gepubliceerd. De publicaties worden telkens opgebouwd per centraal thema, dat gekaderd wordt in een editoriaal. In elke publicatie werkt de kernredactie samen met enkele gastredactieleden die zich profileren op het thema.

www.politeia.be voor een abonnement op deze reeks.

‘Ook onderwijs is een Vlaamse bevoegdheid. Als kinderen de beste onderwijskansen moeten krijgen, dan kun je de Vlaamse subsidies voor ervaringsdeskundigen toch niet afschaffen of snoeien in de brugfiguren in het onderwijs? In de Covid-periode heeft bevoegd minister Ben Weyts inspanningen gedaan om laptops ter beschikking te stellen van kinderen. Dat was een goede maatregel, maar we moeten verder gaan. Het maatschappelijk relancecomité Covid adviseert nu een gratis laptop en gratis internetaansluiting voor elk kind. Daar kunnen we ons alleen maar bij aansluiten. Ook de kinderbijslag, nu het Vlaams Groeipakket, zit bij Vlaanderen. We weten hoe erg families in kwetsbare situaties aanvullende steun nodig hebben, onder andere via dat Groeipakket. Wetenschappers hebben al voor de invoering ervan aangegeven dat het instrument op dat punt faalt. Je moet vooral aan de onderkant investeren, in plaats van het geld uit te smeren.’

‘Toegankelijke gezondheidszorg vraagt meer federale investeringen in wijkgezondheidscentra, in de uitbreiding van de derde-betalersregeling, in een versoepeling van de maximumfactuur. Ook daar ligt nog veel werk te wachten. Je merkt meteen ook dat de verantwoordelijkheden zeer verspreid zijn. Een veel betere afstemming tussen de verschillende overheidsniveaus is een werkpunt.’

Decenniumdoelen pleit ook voor meer participatie van armoedeorganisaties en ervaringsdeskundigen. Ziet u op dat vlak verandering?

‘Participatie en de blik van ervaringsdeskundigen op het gebied van armoede zijn echt wel voorwaarden voor goed en succesvol beleid. Het Vlaams actieplan tegen armoede verdient op dit punt een pluim. Armoedeorganisaties hebben eraan kunnen meewerken. Maar de vertaling in beleid van de stem van mensen in kwetsbare situaties en de organisaties die

‘Een goede maatregel van de Vlaamse regering is dat ze bepaalde voordelen, zoals een energie- en waterpremie, laat afhangen van het inkomen en niet van het statuut. Zo verliezen mensen met een laag inkomen uit werk die voordelen toch niet.’

hen verenigen, kan beter. Sommige gemeenten doen het op het vlak van participatie echt wel zeer goed.’

Het woord Covid-19 is al enkele keren gevallen. Hoeveel extra middelen zijn tijdens de coronaperiode uitgetrokken voor mensen in armoede?

‘Tot juli hebben we een teller laten lopen. De Vlaamse regering had tot dat moment 55 miljoen euro extra uitgetrokken voor mensen in armoede. Op federaal vlak kwamen we aan 165 miljoen euro. Voor de tijdelijke werkloosheid waren er tot dan 1,3 miljard extra uitgaven, voor de overbruggingskredieten aan zelfstandigen en ondernemingen enkele miljarden. Die middelen waren absoluut nodig om te voorkomen dat er nog veel meer mensen in moeilijkheden geraakten, maar het is duidelijk dat wie al voor de coronacrisis in de miserie zat, op veel minder bijkomende ondersteuning heeft kunnen rekenen. Het argument dat wordt aangehaald, is dat de regeringen vooral de mensen willen helpen die door corona teruggeslagen zijn in hun maatschappelijke positie en niet de mensen die het tevoren al met een leefloon moesten doen. Maar ook mensen in een kwetsbare situatie worden zeer zwaar getroffen door de crisis, ook financieel: de prijs van levensmiddelen nam toe, gratis dienstverlening deed de deuren dicht tijdens de periode van lockdown.’

Zal de gezondheids- en economische crisis de armoede nog doen toenemen?

‘We hopen dat we het fout hebben, maar we vrezen dat de komende maanden twee- tot driehonderdduizend mensen bijkomend in de armoede zullen sukkelen. Er doen nu al 195.000 mensen een beroep op pakketten van de voedselbanken, dat is geen goed teken.’ ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Laten we samen

uw missie realiseren

ing.be/publicsector

Sint-Niklaas geeft inwoners digitale boost

‘Na de coronacrisis wil negentig procent van de bedrijven telewerk blijven doen,’ blokletterde *De Tijd*. Meer online aankopen is een blijver. En om met elkaar verbonden te blijven steeg het gebruikersaantal van WhatsApp tijdens de coronacrisis tot veertig procent. Het onderwijs omarmde afstandsonderwijs en digitaal leren. Ook voor de stad Sint-Niklaas is de coronaperiode een hefboom om werk te maken van een heus e-inclusiebeleid, voor al haar inwoners.

‘Tijdens de coronacrisis organiseerden de scholen internetklassen,’ zegt Sara Janssens die de thema’s integrale toegankelijkheid en leeftijdsvriendelijk beleid in Sint-Niklaas behartigt. Maar nogal wat kinderen en jongeren bleken thuis geen toegang te hebben tot het internet. De stad zette zich samen met scholen, bedrijven en particulieren in om laptops aan te kopen en te verdelen. Sara Janssens: ‘Goed dat dit initiatief er kwam, ook al was dit in eerste instantie om een uitslaande brand te blussen.’

Niet iedereen op digitale trein

Die ‘uitslaande brand’ is een structureel maatschappelijk probleem, toont de Barometer Digitale Inclusie van de Koning Boudewijnstichting aan. Door de toenemende digitalisering van de maatschappij worden mensen steeds meer verondersteld toegang te hebben tot hardware en internet. Voor de meeste huishoudens in België is dat zo, maar niet voor drie huishoudens op de tien met een laag inkomen. Bijna een kwart van de mensen met een laag inkomen gebruikt het internet niet. En dat be-

perkt zich niet tot de gezinnen: het gaat ook over veel alleenstaanden en laaggeschoolde ouderen.

‘Ouderen kregen smartphones van hun kinderen en kleinkinderen, maar hebben soms moeite om ermee te bellen of om het internet te gebruiken,’ zegt Sara Janssens. Volgens de digitale barometer van de Koning Boudewijnstichting heeft een derde van de bevolking zwakke digitale vaardigheden. Voeg daaraan de acht procent niet-gebruikers van de digitale snelweg toe en je komt aan veertig procent van de bevolking dat

Volgens de digitale barometer van de Koning Boudewijnstichting heeft een derde van de bevolking zwakke digitale vaardigheden. Voeg daaraan de acht procent niet-gebruikers van de digitale snelweg toe en je komt aan veertig procent van de bevolking dat kwetsbaar is in de digitale maatschappij.

kwetsbaar is in de digitale maatschappij. Die tendens trekt zich door in de digitale dienstverlening: ruim de helft van de internetgebruikers met een laag inkomen of een laag opleidingsniveau deed nog nooit een online aankoop. Ruim een op de drie onder hen heeft nog nooit aan e-banking gedaan. Ze vermijden het gebruik van online dienstverlening van de overheden, ook als het nodig is.

Coronacrisis als trigger

Sara Janssens: 'Voor ons is de coronacrisis een extra reden om in het post-Covid-19-tijdperk een tandje bij te steken in het e-inclusiebeleid van de stad. Waar de bibliotheek vóór de coronacrisis haar digitale producten in de kijker zette en een blik op de digitale toekomst bood, is het nu haar ambitie mee te werken aan een structureel e-inclusieaanbod voor alle inwoners van Sint-Niklaas, met bijzondere aandacht voor kwetsbare doelgroepen.' Dit is al zichtbaar in de DigiBib, die de inwoners van Sint-Niklaas prikkelt en enthousiasmeert om te leren werken met Facebook, een reis online te plannen, een digitaal fotoboek te maken, een podcast te beluisteren of te vloggen. Samen met partners zoals SeniorNet Vlaanderen, VormingPlus, het Centrum voor Volwassenenonderwijs of de Centra voor Basiseducatie probeert de bibliotheek samen met de stedelijke hulpverleners op alle mogelijke manieren de geletterdheid, de taal- en leesbevordering, het leesplezier en de mediawijsheid te verhogen.

Daarnaast werkt Sint-Niklaas heel actief aan e-inclusie vanuit het lokale armoedeplan en de pijler integrale toegankelijkheid in het diversiteitsbeleid. Dit kreeg zijn plaats in het strategische programma 'Iedereen mee', een van de zes strategische programma's van de stad Sint-Niklaas.

'Om een idee te hebben wat de stad op het vlak van e-inclusie nodig heeft, hebben we de schooldirecties en de hulpverleners van stad en OCMW en

kele vragen gesteld,' zegt Sara Janssens die voor het flankerend onderwijsbeleid ook zocht naar wat er nodig is bijvoorbeeld voor de huiswerkbegeleiding en oefenkansen Nederlands voor nieuwkomers.

Digicheques

'Omwille van de coronacrisis spendeerde de stad extra middelen om ons e-inclusiebeleid kracht bij te zetten,' vervolgt Sara. 'Zo kunnen we onder andere samen met Beego alle inwoners van Sint-Niklaas digicheques geven. Een digicheque is een voucher zoals in elk ander derde-betalersysteem, te vergelijken met dienstencheques, ecocheques en maaltijdcheques, in dit geval voor individuele digitale hulp aan huis. Aan inwoners met een leefloon of mensen die aanvullende steun krijgen, vragen we een symbolische euro als eigen bijdrage. Mensen met een kanspas betalen 3 euro. Andere inwoners betalen 20 euro per cheque. De stad past de rest bij.'

'Om de individuele hulp aan huis te bieden zetten we studenten informatica in,' zegt Frederick Scraeyen, oprichter van Beego, een sociale start-up om mensen te helpen met al hun digitale vragen. Van computers die te traag werken, printerproblemen, tot smartphones of zelfs het internet instellen of een slimme televisie uitleggen. 'In totaal hebben iets meer dan zeventig studenten al meer dan 5000 bezoeken afgelegd, in onder meer Gent, Antwerpen, Sint-Truiden en Lier. Nu dus ook Sint-Niklaas. Tegenover één cheque staat één uur hulp thuis.'

Voor Sara Janssens is het belangrijk dat de studenten informatica door hun huisbezoeken de maatschappelijke context leren kennen waarin mensen moeilijk de omslag maken naar de digitale maatschappij. 'Dat klopt. De studenten komen terecht in de persoonlijke omgeving van mensen met uiteenlopende leeftijden, achtergronden, culturen, overtuigingen en verwachtingen,' zegt Frederick Scraeyen.

Sara Janssens:
'Waar de bibliotheek vóór de coronacrisis haar digitale producten in de kijker zette en een blik op de digitale toekomst bood, is het nu haar ambitie mee te werken aan een structureel e-inclusieaanbod voor alle inwoners, met bijzondere aandacht voor kwetsbare doelgroepen.'

'We moedigen de studenten aan om als de klant dat toestaat, niet alleen te repareren, maar ook te assisteren. Het is sociaal gezien anders wanneer je snel een probleem oplost, of wanneer je zelfredzaamheid bij mensen stimuleert. Niet enkel verdampen de eventuele vooroordelen, de erkenning en waardering die de studenten krijgen, stimuleert hun zelfvertrouwen. En door digikenners en digibeten met elkaar te verbinden en te koppelen aan een welzijnsambitie, boeken we winst voor beide partijen: ze respecteren elkaar en helpen elkaar. Dit stimuleert de studenten ook om later betere, meer toegankelijke technologie af te leveren.'

Tot eind 2021 bekijkt Sara Janssens of het werken met digicheques in Sint-Niklaas aanslaat. 'Wie gebruikt de digicheques? Wie niet? Waarvoor gebruiken mensen ze? Wat zijn hun behoeften? Het is de bedoeling dat de studenten die aan huis komen, mensen ook kunnen doorverwijzen naar het aanbod in Sint-Niklaas om bijvoor-

Frederick Scraeyen:

‘Door digikenners en digibeten met elkaar te verbinden en te koppelen aan een welzijnsambitie, boeken we winst voor beide partijen: ze respecteren elkaar en helpen elkaar. Dit stimuleert de studenten ook om later betere, meer toegankelijke technologie af te leveren.’

beeld workshops of vorming te volgen met het oog op het verwerven van een grotere digitale vaardigheid. En als het systeem van de digicheques een succes is, hoe kunnen we dit dan na 2021 verduurzamen?

Frederick Scraeyen vindt het mooie in Sint-Niklaas dat het bestuur er de digicheques ter beschikking stelt aan alle inwoners en niet alleen aan de kwetsbare groepen. ‘Zo is het aanbod aan bijvoorbeeld de middenklasse onder de bevolking een hefboom voor kwetsbare groepen om er ook gebruik van te

maken. Iedereen kan immers wel eens vastlopen met zijn IT-infrastructuur thuis, of willen werken aan zijn digitale vaardigheden. Ook de hoger opgeleide burger. Er is geen stigmatisering. Intussen verhoog je de digitale kansen en vaardigheden van degenen die het meest risico lopen achterop te geraken, of zelfs digitaal uitgesloten te geraken. Dit is échte inclusie.’

Van uitsluiting naar insluiting

‘Naast het werken met digicheques om individueel hulp aan huis te organise-

ren, werken we nog op andere sporen,’ zegt Sara Janssens. ‘We willen de digitale ongelijkheid van de eerste en de tweede graad verminderen door laagdrempelige toegang tot internet te realiseren en de digitale vaardigheden te verhogen, maar we zouden als lokaal bestuur ook graag zien dat onze inwoners meer gebruik maken van de digitale dienstverlening. Nu merken we dat mensen die digitaal sterk staan, vragende partij zijn voor deze dienstverlening. Hoe meer zij hiervan gebruik maken, hoe meer ruimte er komt bij de medewerkers om digitaal minder vaardige mensen te helpen aan het loket of de telefoon. Zo wordt de dienstverlening dankzij een multikanaalbenadering toegankelijker.’

Volgens Frederick Scraeyen kan het lokale bestuur die digicheques in elk luik van het e-inclusiebeleid gebruiken. ‘Wie de digitale dienstverlening nog niet gebruikt, kun je opleiden of als de prijs een drempel vormt, een smartphone of tablet laten kopen. Hoeveel de inwoner zelf betaalt en in welke mate het lokale bestuur tussenkomt, is een beleidskeuze. Maar het inclusieprincipe blijft: elke inwoner kan in aanmerking komen.’

Samen de stad van morgen maken

Om een e-inclusiebeleid te realiseren moeten drie strategische hefbomen in werking treden. De eerste is ‘outreaching’. ‘Niet alleen de reguliere hulpverleners in het welzijnshuis, maar ook buurtwerkers, straathoekwerkers, gezinswerkers of burenbemiddelaars moeten het digitale verhaal helemaal mee hebben. Als eersten zien zij wat de mensen op het terrein nodig heb-

Lerend netwerk e-inclusie

De VVSG, Mediawijs en VOCVO ondersteunen de lokale besturen, de partnerorganisaties en burgerinitiatieven om stappen te zetten op hun weg naar e-inclusie. Hiervoor hebben ze sinds 2018 een Vlaamse expertisegroep e-inclusie in het leven geroepen, waarvan al veel lokale besturen lid zijn. Ook de partnerorganisaties, de Vlaamse overheidsorganisaties, de federale overheid, verenigingen en onderzoekers van de VUB maken er deel van uit.

Het is de bedoeling dat de expertisegroep uitgroeit tot een lerend netwerk voor alle lokale besturen in Vlaanderen, waar praktijken, ervaringen, inzichten en geleerde lessen gedeeld worden, met sterkere lokale besturen als resultaat.

Tegelijkertijd levert dit netwerk gegevens aan de Taskforce e-inclusie. Deze heeft als doel informatie te delen, zowel horizontaal als verticaal tussen de verschillende beleidsniveaus en organisaties. Zo versterken lerend netwerk en Taskforce elkaar om tot een gecoördineerd en geïnformeerd e-inclusiebeleid te komen in Vlaanderen.

Wil je met je lokale bestuur deel uitmaken van het lerend netwerk?

Neem dan contact op met **Dany Dewulf**, VVSG-stafmedewerker Inclusie en vermaatschappelijking.

ben, in de buurten, in de bibliotheek of in het Huis van het Kind. Zij gaan op eigen initiatief naar de mensen en spreken hen aan, in plaats van af te wachten tot de vraag gesteld wordt. Vervolgens kunnen ze de link leggen met de partners en hun aanbod om de mensen verder te helpen,' zegt Sara Janssens.

Signalen opvangen en behoeften detecteren om de omslag naar de digitale maatschappij te maken, moet op alle beleidsdomeinen gebeuren: economie, vrije tijd, cultuur, wijkwerking, armoedebestrijding, ouderenbeleid,

onderwijs, jeugdwerking, welzijn, zorg, inburgering en integratie, wonen en activering op de arbeidsmarkt. Dit veronderstelt een sterk transversaal beleid, de tweede hefboom voor e-inclusie. Het lokale bestuur regisseert almaar meer in plaats van het zelf te doen. 'De stad van morgen realiseren we bewust door participatie en inspraak van de inwoners en al onze sociale en economische partners,' zegt Sara Janssens. 'We willen synergieën aanmoedigen. Dat komt sterk tot uiting in het programma "participatie" van de stad.' Dan gaat het niet enkel

over beleidsparticipatie maar ook over buurtparticipatie, het inschakelen van vrijwilligers, het afsluiten van partnerschappen, samenwerking tot stand brengen, slimme verbindingen leggen en het coproduceren. Met al deze vormen van participatie wendt de stad Sint-Niklaas duidelijk ook de derde hefboom aan voor het realiseren van e-inclusie. ■

DANY DEWULF IS VVSG-STAFMEDEWERKER INCLUSIE EN VERMAATSCHAPPELIJING VAN ZORG

Waar gaat Vlaanderen naartoe? Vlaanderen zit volop in een digitale transformatie en heeft de ambitie om te behoren tot de wereldtop en technologieën als cybersecurity, artificiële intelligentie en internet-of-things gebruikt om de samenleving beter te maken.

Atos is de partner voor digitale transformaties van reeds verschillende overheden, organisaties en bedrijven en helpt om digitale visies waar te maken. We blijven voortdurend nieuwe manieren ontwikkelen. Nieuwe digitale technologie en data spelen daarbij de sleutelrol om burgers te engageren, bedrijven te ondersteunen en openbare diensten uit te breiden.

atos.net

Digital Vision for

FLANDERS

Atos

Trusted partner for your Digital Journey

Klaarstomen voor de industrie

‘Het leren van een vak is niet alleen het doel maar ook een middel om mensen te begeleiden naar vast werk in de industrie,’ zegt Bjorn Cuypers van het Antwerpse Steunpunt Tewerkstelling vzw. Pas door mensen goed te coachen en op hun randvoorwaarden en intrinsieke motivatie in te gaan kun je resultaat behalen, zowel in de industrie als ook in IT.

‘Mensen in een kwetsbare situatie komen dikwijls van ver. Ze hebben niet alleen behoefte aan het aanleren van een technologie, maar die technologie leren is wel het middel in onze integrale en persoonlijke manier van werken. Zoveel mogelijk werken we op maat van elk individu,’ zegt Bjorn Cuypers van het Antwerpse Steunpunt Tewerkstelling vzw dat al in 1987 werd opgericht en alle kwetsbare mensen zonder werk begeleidt, vooral mensen die kortgeschoold zijn, anderstalig en van wie het potentieel nog niet voldoende is ontdekt. Het Steunpunt organiseert via een VDAB-tender voorbereidende opleidingen voor werk in de industrie. ‘We gaan uit van goede wil en een intrinsieke motivatie. De meeste mensen komen naar hier omdat ze vooruit willen, maar als je de taal onvoldoende kent of de deur-

waarder staat voor de deur, zakt je motivatie. We kijken daarom ook naar het welzijn van de mensen, naar hun psychosociale toestand. Als we als samenleving investeren in het leren van Nederlands, in sollicitatietrainingen, in het aanleren van een vak, en de deurwaarder komt de eerste loonbrief opeisen, dan rendeert dit niet. Dus we nemen ook die papierhandel onder handen, de persoon moet mentaal klaar zijn maar ook kinderopvang hebben en vervoer om in de fabriek te geraken. Dat hele pakket moet in orde zijn, dat is onze integrale werkwijze.’

Metaalbad

Via infosessies komen jaarlijks 160 nieuwe cursisten op Steunpunt Tewerkstelling terecht, ze willen werken maar weten niet wat ze waard zijn of wat ze kunnen. De screening gebeurt tijdens het ‘metaalbad’ dat drie weken duurt. Bjorn Cuypers: ‘We zien hoe ze in groep functioneren, terwijl ze plannen leren lezen en de lessen metaalbewerking, Nederlands, wiskunde, elektriciteit en praktisch volgen. We geven elke persoon een 360°-rapport, maar hij of zij blijft regisseur van het eigen project. Dan is er een oriëntatie, wat is mogelijk een goede richting en wat vindt de persoon daar zelf van?’

De meesten van hen kiezen een van de twee vooropleidingen elektriciteit of lassen-en-pijpfitter in groep met telkens een individu-

eel coachingtraject. Dit traject duurt dertien weken, in deze weken behalen ze ook het VCA-attest, het veiligheidsattest dat je moet hebben als je in een fabriek wilt werken. ‘Dat VCA-attest is een zeer talig examen, we steken veel tijd in het verwerven van de moeilijke woordenschat, ook het digitale examen is een extra struikelblok en daarom oefenen we alles heel praktisch in,’ zegt Bjorn Cuypers.

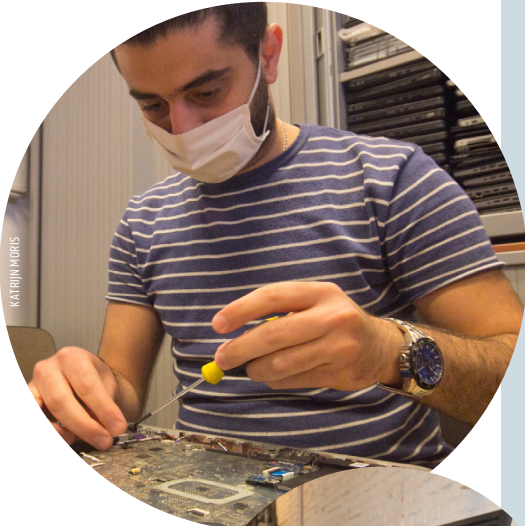
In deze vooropleidingen krijgen de deelnemers ook nog technisch Nederlands, technisch tekenen, wiskunde, taal, theoretische en praktische lessen naast de individuele coaching. Daarna volgen de cursisten vervolgoopleidingen bij de VDAB. Een deel van hen blijft bij Steunpunt Tewerkstelling voor de finaliteitsopleiding Hulp Industrieel Elektricien. Zo’n 85 % van de mensen die beide opleidingen elektriciteit bij het Steunpunt Tewerkstelling hebben gevolgd, heeft na een half jaar werk als hulp industrieel elektricien. Volgens Bjorn Cuypers is dat te danken aan de jobcoach die hen blijft begeleiden tijdens de stage en het werk.

Mentale bandbreedte

Daarvoor heeft het Steunpunt genoeg ervaring, onder meer dankzij het ESF-project WerkInZicht waarbij ze werkzoekenden die niet (meer) zijn ingeschreven bij de VDAB of die een ziekte-uitkering krijgen, overtuigen om in een traject naar werk te stappen. ‘Al drie jaar zoeken we hen actief op. Ondertussen hebben we met drie andere organisaties in het Antwerpse al 800

Bjorn Cuypers:
‘Als we als samenleving investeren in het leren van Nederlands, in sollicitatietrainingen, in het aanleren van een vak, en de deurwaarder komt de eerste loonbrief opeisen, dan rendeert dit niet. Het hele pakket moet in orde zijn, dat is onze integrale werkwijze.’

mensen bereikt, met goede resultaten. We richten ons op hun mogelijkheden en gebruiken geen dwang of sancties. Het is een boeiend verhaal dat verlengd wordt tot eind 2022.' Volgens Bjorn Cuypers behalen ze die goede resultaten door een warme maar aanklappende benadering die werkt rond intrinsieke motivatie. Eerst zorgt de coach weer dat alle randvoorwaarden vervuld zijn en creëert ruimte in hun leven om te gaan werken. 'Als je als overheid mensen te vroeg in werk duwt is dat tijd- en geldverlies. Eerst moeten ze werken aan hun gezondheid, hun gezinssituatie, de kinderopvang. Pas als al die drempels zijn weggewerkt, komt er mentale bandbreedte vrij,' zegt Bjorn Cuypers. Daarnaast werkt het Team Op Maat van het Steunpunt aan taalcoaching tijdens opleidingen of de eerste weken op een bedrijf. 'Het is zo jammer als mensen door een communicatieprobleem na een week al een C4 krijgen.' Voor deze en alle andere vormen van begeleiding van jaarlijks zo'n driehonderd tot driehonderdvijftig werkzoekenden werken er twintig mensen op het Steunpunt. ■

Iedereen digitaal, dankzij Artikel-60'ers

In de Borgerhoutse Kwekerijstraat komt een man stralend de straat op, zijn donkerbruine ogen blinken gelukkig boven zijn mondmasker. Hij houdt een laptop onder de arm waarvoor hij 70 euro heeft betaald, inclusief een jaar garantie.

Bij het Steunpunt volgen ook vijf mensen met het Artikel-60-statuuat een werkervaringstraject in het ICT service center, een heel succesvol traject, want 85 procent van hen heeft binnen een half jaar na hun traject een reguliere baan.

Ze voeren IT-basishandelingen uit bij klanten, zo herstellen ze de computers bij het CAW, ze steken geheugen bij of lossen kleine netwerkproblemen op. Daarnaast wissen ze alle gegevens van de 500 afgedankte laptops die het Steunpunt jaarlijks van de stad Antwerpen krijgt. Vervolgens 'refurbishen' ze de toestellen. 'We zorgen dat ze helemaal in orde zijn. Bij twijfel verkopen we een toestel niet,' zegt Bjorn Cuypers. 'Een aantal van die laptops worden klaargemaakt voor mensen in een kwetsbare situatie. De 70 euro die ze ervoor betalen, is eigenlijk voor onze service. Het is precies kostendekkend en zo kunnen we zoveel mogelijk mensen aan een computer helpen. Op deze manier werken we aan e-inclusie, OCMW-cliënten worden digitaal vaardiger dankzij deze OCMW-cliënten in een Art-60-statuuat.'

Mensen in een IT Art-60 -traject refurbishen niet alleen computers, ze leren ook de contacten met de OCMW-cliënten te onderhouden. 'De maatschappelijk werker van het OCMW geeft ons door wie er in aanmerking komt voor een computer. Die bellen ze dan op, bij de aankoop nemen ze een testje van tien minuten af om de computerkennis te peilen. Wie niet de helft haalt, wordt uitgenodigd voor een opleiding op maat van twee uur. Want je schiet niet veel op in het wegwerken van di-

gitale achterstand als die mensen geen begeleiding krijgen.' Ondertussen oefenen deze Art-60'ers hun Nederlands in. Daarnaast werkt het Steunpunt samen met Dot.Com in Berchem waar mensen gratis lessen tekstverwerking en mailen kunnen volgen. Maar ook in de Kwekerijstraat is er een fysieke helpdesk, open van maandag tot vrijdag die op laagdrempelige wijze uitleg geeft. 'Onze mensen weten wat OCMW-cliënten nodig hebben en ze kunnen het eenvoudig uitleggen, wat heel waardevol is,' zegt Bjorn Cuypers. Hij noemt dit een IT-inclusieverhaal omdat het Steunpunt mensen uit de doelgroep opleidt die anderen over de digitale kloof tillen.

Dringend afgedankte computers gezocht

De vraag naar computers in Antwerpen-Noord is zeer groot en eigenlijk kan het Steunpunt 1500 laptops per jaar verwerken. Bjorn Cuypers: 'Daarom willen we graag bekender worden, we willen graag veel meer laptops een tweede leven geven om daarna meer cliënten te kunnen begeleiden in hun digitale vaardigheden. Dankzij het ICT service center kunnen onze lesgevers bij een lockdown aan onze andere cursisten de theoretische lessen blijven geven, we zorgen dat iedereen online bereikbaar is.'

Daarnaast wil het Steunpunt graag samenwerken met meer bedrijven en andere gemeenten en steden. De mensen in een traject kunnen evengoed opdrachten uitvoeren bij andere firma's dan het CAW of de stad Antwerpen. Ze hebben ook al IT-lessen gegeven bij het Antwerpse Zorgbedrijf. **MVB**

STEUNPUNT TWERKSTELLING,

KWEKERIJSTRAAT 61/A,

2140 ANTWERPEN,

T 03-226 25 80,

M 473-39 00 11

COORDINATIE@STEUNPUNTTWERKSTELLING.BE

Babbelbank versterkt sociale samenhang

SINT-TRUIDEN – Om de 25ste verjaardag van vzw Gastvrij Sint-Truiden te vieren werd op vrijdag 9 oktober de eerste BabbelBank ingehuldigd aan de Sint-Gangulfuskerk, een zitbank waarop mensen die zin hebben in een praatje elkaar kunnen vinden. Met dit originele initiatief wil de vzw Gastvrij Sint-Truiden, in samenwerking met de stad, mensen samenbrengen die wat gezelschap kunnen gebruiken. Uiteraard met inachtneming van de veiligheidsafstand van anderhalve meter.

De vzw Gastvrij Sint-Truiden zet zich met de hulp van vrijwilligers in voor vluchtelingen die in de stad Sint-Truiden verblijven. Ze houden een inloophuis 'Masala' en een alternatieve weggeefwinkel 'Bazar Bizar' open. De organisatie bestaat al

25 jaar, deze verjaardag hebben ze in de verf gezet met de BabbelBank, een symbool voor de verbinding tussen mensen.

'In een stad heb je veel mensen die gezelschap kunnen gebruiken, maar niet weten waar ze dat kunnen vinden.

Anderzijds zijn er veel mensen die wat tijd en aandacht willen geven, maar het niet aandurven zomaar op iemand af te stappen. Met de BabbelBank willen we tegemoetkomen aan deze behoefte aan sociaal contact zonder drempels of vooroordelen,' zegt sche-

Schepen van Integratie Johan Mas: 'Mensen van alle culturen hebben samen aan deze bank gewerkt en zullen hier elkaar voor een praatje weer treffen.'

pen van Lokaal Sociaal Beleid Pascal Monette. Omdat de BabelBank aan de Sint-Gangulfuskerk in het oog mag springen, kregen verschillende mensen de kans om een bijdrage te leveren aan dit project. Een stel creatieve breinen stak de koppen bij elkaar om een basisidee uit te werken en vervolgens werden alle inwoners van de stad Sint-Truiden aangespoord om simpele,

pakkende of treffende woorden in te sturen waaraan ze denken bij een babelbank. Jongeren hebben de doodgewone stadsbank dan opgefleurd tot een uitnodigende BabelBank. 'Mensen van alle culturen en leeftijden hebben samengewerkt aan deze bank en zullen elkaar hier zeker nog vaak treffen voor een praatje,' zegt schepen van Integratie Johan Mas.

Voor burgemeester Veerle Heeren is de BabelBank logisch in een stad als Sint-Truiden. 'Mensen ontmoeten hier elkaar graag. Met de BabelBank hebben we er een interculturele ontmoetingsplaats bij, want jong en oud, inwoners van alle culturen kunnen hier met elkaar komen praten en naar elkaar luisteren.' ■

PERSBERICHT SINT-TRUIDEN

Wenst u als bedrijf of organisatie uw producten of diensten voor te stellen aan alle Vlaamse lokale besturen?

Dan is het maandblad **Lokaal** het ideale medium.

Direct en doeltreffend!

Voor meer informatie en tarieven

Peter De Vester
03 326 18 92
peter@moizo.be

moizo
beresterk in communicatiewerk

www.moizo.be

KennisWest.be

PROFESSIONEEL OP ZOEK NAAR INFO OVER WEST-VLAANDEREN?

KennisWest is de digitale informatiebron voor wie zoekt naar de grote lijnen of de puntjes graag op de i' zet. Met gerichte informatie voor je werkplek, beleidsvoorbereiding of onderzoeksactualiteit over West-Vlaamse sociaal-economische topics. Ontdek de kwaliteitsvolle selectie, persoonlijke updates en slimme zoekfuncties.

Samen van info tot inzicht in enkele kliks?

kenniswest.be

Breng asbestcement verpakt naar het recyclagepark

De inzameling van asbestcement op het recyclagepark is al meer dan een decennium goed ingeburgerd. Bij de start van deze nieuwe selectieve inzameling in 2008 verscheen er een ministeriële omzendbrief over hoe mensen het asbestcement op het recyclagepark moeten aanbieden. Dit najaar komt er een nieuwe versie van de omzendbrief. Vanaf dan wordt het op elk recyclagepark verplicht het asbestcement verpakt aan te bieden.

Bij alle handelingen die in verband staan met asbestcement is het cruciaal om te vermijden dat de fijne asbestvezels in het leefmilieu terecht komen, want ze kunnen onze gezondheid ernstig schaden bij het inademen. De aparte inzameling van asbestcement is ook noodzakelijk om te vermijden dat andere afvalstromen, zoals bouw- en sloopafval, ‘besmet’ raken met deze vezels. De andere selectieve stromen zoals steenpuin worden zoveel mogelijk als nieuwe grondstof gebruikt in de bouwsector. Alle maatregelen hebben dus als doel de asbestvezels weg te houden van an-

dere materialen. Daarnaast is het zeer belangrijk dat de vezels niet verspreid raken in de lucht, zodat we ze niet kunnen inademen of doorgeven.

In één grote zak op het recyclagepark

De aparte inzameling van asbestcement vraagt van gemeentebesturen en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor afvalbeheer extra aandacht. De beheerders van de recyclageparken moeten een speciaal type zakken gebruiken die in de container voor asbestcement passen. Bij het sluiten van het recyclagepark gaat het zeil dicht, en het wordt pas geopend

als er iemand opnieuw asbestcement aanvoert. Zodra de container vol is, maakt men de zak dicht en wordt het asbestcement in bulk verpakt afgevoerd naar de speciaal daarvoor vergunde stortplaats. Die heeft aparte vakken voor asbestcement, en dit materiaal mag daar enkel achtergelaten worden, als het in zo'n grote zak of 'big bag' verpakt is.

De container aan de kant

Op het recyclagepark zelf staat de container voor asbestcement bij voorkeur wat aan de kant. De medewerkers of bezoekers die er niet moeten zijn,

Starten met verpakt aanbieden van asbestcement: enkele tips

1

Pas het gemeentelijk politiereglement aan, zodat het onverpakt vervoeren en onverpakt aanbieden van asbestcement op het recyclagepark verboden wordt.

2

Bedenk op voorhand of de gemeente zelf verpakkingsmateriaal aanbiedt dat mensen verplicht moeten gebruiken of dat de inwoners hier zelf voor moeten zorgen. Informeer in dat laatste geval verkoopkanalen zoals bouwmarkten en doe-het-zelfzaken in de gemeente over de kenmerken van 'goed verpakkingsmateriaal' (doorzichtig, voldoende dik) en de beschermingsmiddelen zoals FFP3-mondmasker, handschoenen en beschermend pak.

3

Voer een overgangsperiode in om te informeren. Zo hebben mensen de tijd om op de hoogte te zijn van de nieuwe verplichting.

4

Kies voor doorzichtig en voldoende stevig verpakkingsmateriaal, zodat toezicht mogelijk is op het aangeboden materiaal en doorscheuren bij in- en uitladen niet mogelijk is.

5

Kies voor voldoende groot en stevig verpakkingsmateriaal, denk hierbij aan zakken ter grootte van een huisvuilzak (60 liter) voor het verzamelen van kleinere stukken asbestcement zoals een bloembak en aan grote stukken bouwplastic zoals die te verkrijgen zijn in doe-het-zelfzaken voor de golfplaten.

Lokale besturen hebben zes maanden de tijd om de overgang te organiseren van onverpakt inzamelen naar verplicht verpakt aanleveren van asbestcement op het recyclagepark.

blijven zo automatisch uit de buurt. De recyclageparkwachters volgen een opleiding over de risico's die bij asbestcement horen, en hoe ze die bij het inzamelen zo klein mogelijk kunnen houden. Ook voor de inwoners start een bewustmakingsproces over asbestcement. Hoe kunnen ze herkennen dat het in hun huis aanwezig is, wat kunnen ze doen om er op een veilige manier van af te raken, waarom is het belangrijk om asbestcement te verpakken en welke afspraken gelden er op het recyclagepark voor deze fractie?

LISELOT DECALE

6

Voor het afleveren van asbestcement op het recyclagepark zijn de big bags van de inzameling aan huis niet geschikt: te grote volumes zijn te zwaar om veilig en zonder scheuren in en uit te laden.

7

Verpakken en dichtplakken gebeurt zo luchtdicht mogelijk.

8

Informeer de medewerkers van het recyclagepark en overloop op voorhand wat de afspraken zijn, als mensen toch nog onverpakt materiaal aanbieden.

9

Leg duidelijk uit wat je van inwoners verwacht en waarom, zet informatie op de website, in het informatieblad en de afvalkrant, verwijs naar de informatie van de Vlaamse overheid op www.ovam.be/omgaan-met-asbest

10

Alle bestaande maatregelen die tot doel hebben het verspreiden van asbestvezels tegen te gaan, blijven geldig. Daaronder vallen bijvoorbeeld de locatie en de toegankelijkheid van de container voor asbestcement op het recyclagepark of de opleiding voor de recyclageparkwachter.

Verplichte luchtmetingen

Bij de lancering van de selectieve inzameling van asbestcement gingen de lokale besturen en de andere betrokken overheden zoals de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg met elkaar in gesprek. Dit is immers een terrein waar thema's als welzijn op het werk en afvalbeleid elkaar raken op lokaal niveau. Het is zoeken naar een evenwicht tussen de bescherming van werknemers en inwoners en de noodzaak om asbest letterlijk aan te pakken en weg te halen uit onze gebouwen en uit het leefmilieu. Om werknemers te beschermen tegen een mogelijke blootstelling aan asbestvezels is het volgens de federale codex welzijn op het werk verplicht om op regelmatige basis door een extern erkend laboratorium vezelmetingen te laten uitvoeren rond de container voor asbestcement. Daaruit blijkt steeds weer dat de resultaten onder de grenswaarden liggen en heel vaak eigenlijk niets aan vezels te detecteren valt. De maatregelen die lokale besturen nemen om een mogelijke verspreiding van asbestvezels tegen te gaan, zijn dus zinvol als preventiemaatregelen voor de medewerkers, de bezoekers en de omwonenden van het recyclagepark.

De evolutie naar apart verpakken thuis

Nu anno 2020 alle lokale besturen ruim vertrouwd zijn met de inzame-

ling van asbestcement, is het tijd voor een volgende fase. Steeds vaker vragen lokale besturen aan hun inwoners om losse stukken asbestcement verpakt in een zak of folie aan te bieden op het recyclagepark. De OVAM reserveert sinds 2018 binnen het 'Subsidiebesluit lokale besturen' financiële ondersteuning voor gemeentebesturen die de inzameling van asbestcement aan huis willen organiseren. Men mikt hierbij op de iets grotere hoeveelheden van gezinnen. Het gaat bijvoorbeeld om de golfplaten die op het dak van een tuinhuis liggen. Dit zijn toepassingen die de inwoners zelf op een veilige manier kunnen verwijderen maar niet altijd vervoerd krijgen naar het recyclagepark. Wie intekent op een dergelijke inzameling, betaalt voor een pakket met beschermende kledij, handschoenen en een mondkap type FFP3, naast de platenzak of big bag waarin de asbestcementplaten verzameld moeten worden. Voor dergelijke projecten bestaat veel interesse. Inwoners die op deze manier kennis maken met het verwijderen van asbestcement, vinden het verpakken van deze afvalfractie zeer normaal. Naast de opkomst van de inzameling aan huis, speelt ook de milieuwetgeving een rol. Volgens VLAREM moet men bij het vervoer van asbestcement de nodige maatregelen nemen om te vermijden dat vezels in de lucht terechtkomen. Onder meer door communicatiecampagnes vanuit de OVAM en de lokale besturen nemen

de kennis en het bewustzijn betreffende asbest bij de bevolking toe. De evolutie van verpakken in bulk op het recyclagepark naar op voorhand thuis verpakken is dus logisch. De nieuwe omzendbrief over de inzameling van asbestcement op het recyclagepark veralgemeent die goede praktijk voor alle recyclageparken. Lokale besturen hebben daarbij zes maanden de tijd om de overgang van onverpakt inzamelen naar verplicht verpakt aanleveren van asbestcement op het recyclagepark te organiseren.

Eigen zakken en folies of die van de gemeente

Sinds juli 2019 zijn de inwoners van het gemeenten die vennoot zijn bij VERKO, verplicht asbestcement verpakt aan te bieden op het recyclagepark. De Dendermondse afvalintercommunale verkoopt verpakkingsmateriaal aan wie dit wenst. Maar mensen mogen er ook zelf voor zorgen. 'De overstap naar verpakt inzamelen verliep soepel,' zegt Bart Descamps, afdelingshoofd afvalbeheer. 'Als werkgever en lokaal bestuur willen we het risico op de mogelijke verspreiding van asbestvezels zowel voor onze medewerkers als voor de gebruikers van het recyclagepark zo klein mogelijk houden. We konden hierbij rekenen op veel begrip. Op het recyclagepark kunnen mensen zich ook een beschermingsset aanschaffen, bestaande uit een stofmasker, een wegwerpoverall en wegwerphandschoenen.'

Ook in Roeselare en omgeving schakelden de recyclageparken vorig jaar al over naar verpakt inzamelen van asbestcement. Na de goedkeuring van de bestuurders kocht de afvalintercommunale Mirom Roeselare verpakkingsmateriaal aan dat de inwoners verplicht moeten gebruiken. 'De mensen kunnen kiezen tussen twee verschillende formaten van zakken, die geschikt zijn om golfplaten in te verpakken. Op de zakken staat het logo van de intercommunale en de witte "a" op de zwarte

achtergrond, het symbool voor asbest,' zegt Lien Bonnier, afdelingshoofd operationele activiteiten. Bij de bestelling van een volgende lading verpakkingsmateriaal wil Mirom ook pictogrammen toevoegen van beschermingsmiddelen, zoals een FFP3-mondmasker en handschoenen. Ook wie thuis asbestcement inpakt, heeft er baat bij stofverspreiding te beperken. 'Doordat we een overgangperiode inbouwen waarbij de nadruk vooral lag op informeren, verliep deze nieuwe werkwijze uiteindelijk

tamelijk vlot. Mensen moeten de kans krijgen om kennis te maken met de nieuwe verplichting, de verpakkingen en de nieuwe werkwijze eens met eigen ogen zien. Bij een volgende gelegenheid passen ze die dan ook toe. We laten niet toe dat mensen het materiaal nog beginnen te verpakken op het recyclagepark zelf.' ■

LIESELOT DECALF IS VVSG-STAFMEDEWERKER
AFVALBELEID

De dienstverlening in het vizier

GSJ advocaten deelt haar kennis

Onze samenleving is complex en voortdurend in beweging. Voor lokale besturen die voortdurend streven naar een betere dienstverlening, biedt dit opportuniteiten en uitdagingen. Vernieuwende zorg- en welzijnsconcepten, personeels- en organisatieontwikkelingen en de opkomende digitalisering en innovatieve technologieën zijn slechts enkele voorbeelden.

GSJ advocaten staat ten dienste van alle maatschappelijke dienstverleners die nood hebben aan een degelijke juridische ondersteuning en zijn bijzonder geplaagd om ook u bij complexe aangelegenheden bij te staan. Onze advocaten beschikken over de juiste kennis en expertise om u op juridisch vlak te begeleiden en adviseren. Samen met u gaan wij dan ook steeds op zoek naar de beste oplossing.

 GSJ advocaten

Borsbeeksebrug 36, 2600 Antwerpen
T +32 (0)3 232 50 60 • info@gsj.be

WWW.GSJ.BE

Schone waterlopen in de steigers

DANIEL LEERARIS

'Rioleringen zijn niet sexy,' dat weten lokale politici maar al te goed want hun inwoners zitten niet op de hinder te wachten die gepaard gaat met werken in hun straat. Voor het draagvlak is het daarom cruciaal om rioleringswerken te koppelen aan een goede heraanleg van het openbaar domein. Ook de klimaatverandering met heviger onweders en grotere periodes van droogte vraagt om creatieve en mooie ontwerpen met veel water en natuur. Zo krijgen zelfs riolen sexappeal. Sinds de jaren negentig ging de rioleringsgraad in Vlaanderen behoorlijk vooruit. Begin de jaren negentig werd het afvalwater van maar een kwart van de huishoudens die aansluitbaar zijn op het rioolnetwerk, gezuiverd. Nu is dat 85 procent van diezelfde groep huishoudens. Aquafin startte toen met de versnelde uitbouw van collectoren en rioolwaterzuiveringsinstallaties. De gemeenten en hun rioolbeheerders sluiten daar hun gemeentelijke riolen op aan.

Tegen 2027 moet volgens de EU al het water in onze rivieren en beken schoon zijn. Deze deadline is al een paar keer verschoven, maar vanaf dan wordt het Europa menens en hangen er ons land sancties boven het hoofd. De laatste dertig jaar ging de waterkwaliteit in Vlaanderen er al aanzienlijk op vooruit, maar de laatste loodjes zijn het duurst, vooral in gebieden met veel lintbebouwing en verspreide bebouwing. Om de nodige vooruitgang te boeken moet Vlaanderen resultaatsverbintenissen aangaan met elke gemeente.

Een collector vertrekt van de rioolwaterzuiveringsinstallaties (het lozingspunt) en wordt naar boven toe in het afwateringsstelsel (opwaarts) verder aangelegd. Waar de collector 'passeert' sluit het verzamelde/geconcentreerde afvalwater van gemeentelijke riolen aan op de collector en vloeit zo onmiddellijk naar een waterzuiveringsinstallatie. Gemeenten leggen ontbrekende gemeentelijke riolen daarom meestal aan als een collector passeert of er al ligt. Het is ook logisch dat de eerste projecten in stedelijk gebied werden uitgevoerd want daar heb je de meeste vuilvrucht per meter buis, daar is riolering het meest efficiënt. In steden haal je dus gemakkelijker een hoge zuiveringsgraad dan in landelijk gebied terwijl kleine landelijke gemeenten per inwoner wellicht meer moeten investeren. Nederland dat veel kernachtiger is bebouwd, scoort daardoor beter qua zuiveringsgraad.

De waterkwaliteit van beken en rivieren hangt uiteraard niet alleen af van het water van de huishoudens. Ook de landbouw en de industrie spelen een grote rol, maar het zijn de gemeenten die verantwoordelijk zijn voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater.

De afstemming is de uitdaging

Om geen nieuwe lozingspunten te maken, volgt de aanleg van ontbrekende

gemeentelijke riolen de uitbouw van het collectorennet. De planning van gemeenten en Aquafin worden op elkaar afgestemd.

Zelfs als er al collectoren liggen of in aanleg zijn, blijven rioleringswerken een uitdaging waarbij de gemeente de vele aanspraken op de publieke ruimte moet verzoenen. Om de hinder van de werken te beperken, proberen gemeenten tegelijk nutswerken te laten uitvoeren. Vervolgens worden riolen en wegen samen aangepakt. De straat krijgt een vernieuwd uitzicht met meer plaats voor de fietser, natuur en water. De gemeente wil de inwoners nauw betrekken bij de inrichting van hun eigen omgeving. Die ideeën worden meegenomen in de plannen van de nieuwe inrichting. Soms zijn ontegeningen nodig. Dit neemt allemaal tijd in beslag.

Als de gemeentelijke planning dan toch parallel loopt met de aanleg van het bovengemeentelijke rioleringsstelsel dan is dat nog niet per se voor de planning van het Agentschap Wegen en Verkeer dat instaat voor het beheer en onderhoud van het gewestelijk wegennet. Voor veel gemeenten lijkt de planning van deze Vlaamse agent-schappen zeer diffuus omdat ze zelden of nooit met elkaar in overeenstemming zijn.

Goud onder de grond

Rioleringen aanleggen kost veel geld. Soms hebben burgemeesters het gevoel dat ze goud onder de grond steken. Gelukkig zijn er de ontvangsten van de saneringsbijdrage op de drinkwaterfactuur om gemeentelijk rioolbeheer te financieren en is er Vlaamse financiële ondersteuning. Vlaanderen heeft niet de ambitie om alle rioolprojecten te subsidiëren, maar als een rioolproject op de subsidiërol komt, dan dekt de Vlaamse subsidie driekwart van de kost voor de aanleg van de ondergrondse riolering. Met de bovenbouw (wegdek en groen) inbegrepen bedraagt de subsidie een derde van de totale kostprijs, de gemeente betaalt twee derde, een aanzienlijke hap uit het gemeentelijke budget.

Heel veel projecten zijn gerealiseerd dankzij de riolsubsidies. Maar ook bij gesubsidieerde projecten zien we afstemmingsvraagstukken ontstaan. Soms wachten gemeenten jarenlang tot hun project wordt uitgekozen voor subsidie. Soms komt de planning van iedereen die met een welbepaald gesubsidieerd project te maken heeft niet overeen, zijn er vergunningsvraagstukken bij een project, is er veel tijd nodig voor een onteigening. Zo krijgt een gemeente jaren aan een stuk het project niet uitgevoerd. In het eerste geval wachten de gemeenten met de uitvoering omdat ze hopen subsidies te krijgen voor het project. In het tweede geval blijven subsidies voor projecten geblokkeerd door de lange doorlooptijd van dat project.

Soelaas in de steigers

Tot 2019 was nog niet volledig helder welke zuiveringsgraad elke gemeente moest realiseren in functie van de Europese Kaderrichtlijn Water. Sinds 2019 weten we wel precies welke vervuiling we met riolen, waterzuiveringsinstallaties en IBA's moeten aanpakken om het aandeel van de vervuiling van de huishoudens in de

waterlopen op te lossen. Dit komt tegemoet aan de vraag van de gemeenten, zo weten ze wat ze effectief nog moeten uitvoeren voor de doelstelling van de Kaderrichtlijn Water zonder dat ze overal tot de laatste procenten saneren. Daarna volgen andere doelstellingen zoals instandhoudingsdoelen of dan toch de honderd procent sanering. De uitdaging is groot, maar wel haalbaar als we het doel en de financiering op elkaar afstemmen en als we op langere termijn engagementen aangaan: Vlaanderen over de financiering en gemeenten en hun rioolbeheerders over het halen van de gevraagde resultaten. De Vlaamse overheid kan met elke gemeente en haar rioolbeheerder een contract onderhandelen om voor een welbepaald bedrag per extra aangesloten inwoner te zorgen voor een aantal huishoudens die tijdens de beleidsperiode op het rioolstelsel zullen worden aangesloten. Vervuiling op de waterloop reduceren kan ook door het bestaande rioolstelsel te verbeteren. Zo kan een gemeente een groot parkeerterrein afkoppelen van de riolering zodat bij grote regenval de riolering door het regenwater van dat terrein niet langer overloopt en er geen vuil water meer in de natuur terecht komt. Het is essentieel dat subsidies worden toegekend aan doelstellingen en niet aan concreet uit te voeren projecten. Een lokaal bestuur en haar rioolbeheerder moeten zelf kunnen kiezen welke projecten ze uitvoeren om de doelstellingen te bereiken en moeten projecten kunnen wijzigen of verwis-

DANIEL GEERLENS

De uitdaging is groot, maar haalbaar als Vlaanderen zich engageert voor de financiering en gemeenten en rioolbeheerders voor het halen van de resultaten.

selen mits zij bijdragen aan de doelstelling. Ook cruciaal is dat gemeenten en rioolbeheerders vanaf het afsluiten van het rioolcontract zekerheid hebben over de subsidies als ze de afgesproken doelen realiseren.

In haar mededeling aan de Vlaamse regering van 25 september 2020 pleit minister Zuhail Demir voor zo'n responsabilisering via doelstellingen.

'Om de gemeentelijke uitvoeringsplanning doelgericht aan te sturen is een aanpassing aan het gemeentelijke subsidiesysteem nodig, waarbij financiering gelinkt wordt aan het ecologische resultaat en de doelstelling. Door een aangepast subsidiesysteem krijgen de gemeenten en rioolbeheerders meer flexibiliteit om te kiezen welke projecten ze wanneer uitvoeren om deze doelstellingen te realiseren.'

Een oplossing om samen de rioolopdracht af te werken staat dus in de steigers. ■

CHRISTOPHE CLAEYS IS VVSG-STAFMEDEWERKER WATERBELEID EN MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

WIE

Cynthia Owembabazi
Habiba Kerouach

WAT

Toeiders in diversiteit

HOE

Cynthia Owembabazi en Habiba Kerouach zijn een aanspreekpunt voor nieuwkomers en Bruggelingen met een migratieachtergrond. Ze verwijzen hen door naar relevante diensten, beantwoorden vragen en geven advies.

HOELANG

Cynthia en Habiba zijn in december 2017 gestart bij de stad Brugge als toeleiders. Wat begon als een innovatief proefproject, met een contract voor één jaar, is ondertussen uitgegroeid tot een volwaardig onderdeel binnen de dienstverlening van de stad.

Steeds meer steden en gemeenten maken van diversiteit een kernwaarde in hun werking. Die evolutie heeft in de afgelopen jaren geleid tot de introductie van een nieuwe functie: toeleider in diversiteit. Het woord zelf is misschien niet voor iedereen bekend, maar voor **Cynthia Owembabazi** en **Habiba Kerouach** is de praktijk vrij eenvoudig: 'Eigenlijk kun je ons zien als een wegwijzer. Culturele verschillen en taalbarrières maken dat nieuwkomers of inwoners met een migratieachtergrond hun weg naar de diensten niet altijd vinden. Het is onze taak hen op weg te helpen en het kluwen te ontwarren.'

Lokale besturen en hun diensten worden dagelijks gebombardeerd met vragen over allerhande praktische zaken. Voor nieuwkomers en Bruggelingen met een migratieachtergrond is het niet altijd even eenvoudig de weg te vinden naar relevante diensten binnen en buiten het stadsbestuur of bepaalde administratieve vereisten te regelen. 'Mensen komen op verschillende manieren in contact met ons. Soms krijgen wij vragen binnen van de andere diensten, maar het is evengoed mogelijk dat iemand op aanraden van een vriend of school contact met ons opneemt of gewoon aan de balie van het Huis van de Bruggeling

staat met een document en een hoop vragen,' legt Cynthia Owembabazi uit. Om tegemoet te komen aan de behoeften van hun specifieke doelgroep werken Cynthia Owembabazi en Habiba Kerouach samen met de andere diensten binnen het stadsbestuur, maar ook met scholen, uitzendbureaus, OCMW's, CAW's, de Huurdersbond en talrijke vzw's. 'Die samenwerking is de spil van wat wij doen.' Beide toeleiders weten goed en wel hoe ze met de stortvloed aan vragen moeten omgaan, aangezien ze zelf enkele jaren terug in een gelijkaardige situatie zaten. Cynthia Owembabazi en Habiba Kerouach waren zelf ooit

Wegwijzer in dertien talen

STEFAN DEWICKERE

nieuwkomers in België en herinneren zich dus goed welke praktische struikelblokken er op hun pad lagen. Wanneer Cynthia Owembabazi terugblijkt op haar eerste jaren in België, is het dan ook met gemengde gevoelens: 'Het is niet altijd makkelijk om de weg te vinden, zeker als je de taal niet meester bent. Ik sprak wel Engels en kon me dus meestal behelpen, maar toch voelde ik me met momenten verloren, omdat ik geen Nederlands kon of niet thuis was in de Belgische wetgeving. Geen prettig gevoel. Dit werk leek me een uitgelezen kans, omdat ik kon voorkomen dat anderen zich ook zo zouden voelen.' Soms zijn de vragen die ze krijgen heel complex, omdat ze best wat administratie of begeleiding vragen, maar soms worden ze ook geconfronteerd met vragen en twijfels die op het eerst gezicht heel eenvoudig lijken. 'Neem nu de huisdokter. Voor de meeste Vlamingen is dat basiskennis, maar voor sommige nieuwkomers is dat een vreemd concept en ze weten bijvoorbeeld niet dat zo'n vaste huisarts grote voordelen heeft,' aldus Cynthia Owembabazi. Volgens Habiba Kerouach kunnen ook culturele verschillen voor

verwarring zorgen: 'In mijn land van herkomst is de visie op onderwijs dat je de school haar werk laat doen en daar niet in tussenkomt. Het duurde enkele jaren voor ik opmerkte dat de school hier net wil dat je als ouder betrokken bent en dat het bijwonen van oudercontacten iets positiefs is.'

Ze zien zichzelf dan ook niet als pure verspreiders van informatie. Omdat ze het allemaal al meegemaakt hebben, kunnen zij adviezen geven die de twijfels van hun cliënten wegnemen en de integratie bevorderen.

Samen spreken ze maar liefst dertien talen: Nederlands, Frans, Engels, Arabisch, Marokkaans, Spaans, Swahili, Kiga, Nyankole, Kinyarwanda, Kirundi, Luganda en Bantoe. Een nuttige troef wanneer de hoofdmoot van je functie bestaat uit contact met mensen die niet noodzakelijk volleerd zijn in het Nederlands. Voor de talen die ze niet spreken, hebben ze ook een oplossing voor handen. Zo schakelen ze soms de Tolken-telefoon in, maar gebeurt het ook vaak dat bezoekers een vriend of vriendin meebrengen die goed Nederlands kan of een vertaler aan de lijn hebben tijdens hun gesprekken met de toeliders. 'We hebben allebei een passie voor talen en dat loont tijdens onze dagelijkse taken,' klinkt het.

Even belangrijk voor het uitoefenen van hun functie is een flinke dosis hulpvaardigheid en empathie. 'Wij zien onze contacten niet als nummers en proberen ook echt een verschil te maken in hun leven. De dankbaarheid die je ervoor in ruil krijgt, maakt het allemaal dub-

bel en dik waard. Het gebeurt geregeld dat we zomaar bloemen, chocolade of dankbrieven krijgen, omdat we bepaalde administratieve zaken afgehandeld hebben of mensen gegidst hebben tijdens hun zoektocht naar een school of woning. Dat doet je wel iets,' zegt Cynthia Owembabazi. 'Veel cliënten worden ook zelfstandig door onze hulp. We bezorgen hun de nodige informatie en verwijzen hen één keer door naar een partner. Daarna zien we dat ze niet meer bij ons komen aankloppen en dus zelf de weg gevonden hebben na onze duw in de rug.'

Diversiteit is een breed en complex domein, maar beide toeliders hebben het gevoel dat ze bakens kunnen verzetten dankzij hun functie. Enerzijds doordat ze er met hun informatie en advies voor kunnen zorgen dat iedereen, zonder uitzondering, de kansen die hij krijgt kan grijpen en anderzijds doordat andere nieuwkomers in Brugge geïnspireerd raken door hun verhaal. 'Het gebeurt meer dan je denkt dat mensen die contact met ons opnemen, geloven dat ze alleen maar kunnen schoonmaken in ons land. Daardoor missen ze de motivatie om Nederlands te leren, omdat het zogezegd geen verschil zou kunnen maken. Het verhaal van Habiba Kerouach en mijzelf geeft sommige bezoekers extra moed om hun diploma te valideren of om de taal te leren, omdat ze zien dat je ook als nieuwkomer gevarieerd werk kunt hebben.' ■

TOMAS COPPENS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

agenda

ONTDEK ONS OPLEIDINGSAANBOD OP WWW.VVSG.BE/OPLEIDINGEN

november

VOOR STARTERS:

ONLINE 10, 12, 23, 26 november

VOOR KENNERS:

Gent 15 december

Leuven 2 februari 2021

SDG-Academie:

een opleiding voor starters en kenners

Vijf jaar geleden ondertekenden de Verenigde Naties de internationale Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling. Via zeventien doelstellingen streven we naar een wereld waarin economische groei en ontwikkeling verbonden zijn met respect voor onze planeet en zijn bewoners. De voorbije jaren ontwikkelde de Vlaamse overheid Vizier 2030 en namen maar liefst 180 gemeenten de SDG's op in hun nieuwe meerjarenplanning. Ben je nog niet of nog maar weinig vertrouwd met Agenda 2030, wil je weten welke stappen je kunt zetten en welke informatie je kunt raadplegen, heb je zin om wat

methodieken uit te testen? Heb je al gewerkt met de SDG's, maar wil je je verdiepen in hoe je dit kader organisatorisch kunt verankeren? Starter of kenner, maak je keus.
vvsg.be/opleidingen

Antwerpen 10 november

Pelt 13 november

Meer datums online

Kinderopvangcaravan 2020 – alternatief

Dit alternatief voor de Kinderopvangcaravan is er voor kinderbegeleiders die werken in de kinderopvang van baby's en peuters en schoolgaande kinderen van lokale besturen. De Kinderopvangcaravan 2020 werd vervangen door een coronaproef alternatief: een opleiding brandbestrijding en een opleiding levensreddend handelen. Op sommige locaties wordt de opleiding 's morgens en 's avonds aangeboden.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 12 november

Webinar Waarom crowdfunding een goed idee is voor lokale overheden

Aan de hand van concrete projecten en best practices geeft het Belgische platform Growfunding een snelcursus civic crowdfunding en toont hoe burgers, kleine en grote ondernemers, samen met lokale overheden positieve maatschappelijke projecten kunnen realiseren.
vvsg.be/opleidingen

Mechelen start 16 november

Mentoropleiding technisch uitvoerende beroepen

Lokale besturen kunnen meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk, want door hun vele functies zijn ze interessante leer-werkplekken voor jongeren. Deze opleiding biedt je inzicht in de coachende rol die je als mentor hebt ten aanzien van leerlingen. Het versterkt je in belangrijke competenties die je nodig hebt voor goede begeleiding zoals communiceren, duidelijk feedback geven en evalueren.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 17 november

ONLINE 26 januari 2021

Lerend netwerk lokaal voedselbeleid

Het lerend netwerk is een trimestriële digitale bijeenkomst van lokale besturen die gedachten, bekommernissen en praktijkvoorbeelden met elkaar uitwisselen. Tijdens elk lerend netwerk zoomen we in op een voedselthema.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 18 november

ONLINE 19 november

Meer datums online

Lerend netwerk afvalbeleid

Lokale besturen spelen een belangrijke rol in de omschakeling naar een circulaire economie. Dit kan onder meer door het restafval te verminderen. Hoe haal je deze doelstellingen? Wat werkt en wat

ROBB WALBERGS

Op zoek...

naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok. www.vvsg.be/vacatures.

niet? In de lerende netwerken afvalbeleid staan kennisdeling, kennisuitwisseling en vragen centraal. vvsg.be/opleidingen

Dilbeek start 19 november

Meer datums online

Mentoropleiding zorgberoepen

Lokale besturen kunnen meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk, want door hun vele functies zijn ze interessante leer-werkplekken voor jongeren. Deze opleiding biedt je inzicht in de coachende rol die je als mentor hebt ten aanzien van leerlingen. Het versterkt je in belangrijke competenties die je nodig hebt voor goede begeleiding zoals communiceren, duidelijk feedback geven en evalueren. vvsg.be/opleidingen

Antwerpen 27 november

Commons-congres

Congres over vernieuwende commonsinitiatieven, sociale innovatie, klimaatadaptatie, sociale inclusie en lokale deeleconomie in Vlaanderen, gericht op steden en gemeenten.

www.commonslabantwerpen.org

december

ONLINE 3 december

Ledenvergadering VVSG

Houd alvast deze avond vrij voor de ledenvergadering van de VVSG. Meer informatie volgt. Heb je al een vraag? Aarzel dan niet om contact op te nemen met Liesbet Belmans, liesbet.belmans@vvsg.be.

03-11-2020

GEMEENTE KALMTHOUT

Diensthoofd sociale dienstverlening

05-11-2020

GEMEENTE BORNEM

Projectmanager gebouwenbeheer en facility

GEMEENTE TEMSE

Teamverantwoordelijke vergunningen/omgevingsambtenaar

06-11-2020

CEVI NV

Productbeheerder sociale dienst (welzijn)

08-11-2020

VVSG VZW

Projectmedewerker openbare netheid

09-11-2020

OCMW SINT-JANS-MOLENBEEK

Preventieadviseur niveau I

GEMEENTE MERELBEKE

Omgevingsambtenaar

12-11-2020

WVI

Intergemeentelijk handhaver ruimtelijke ordening

14-11-2020

GEMEENTE OUD-TURNHOUT

- Manager planning en vergunningen
- Manager samenleving
- Manager burger
- Ambtenaar mobiliteit en lokale economie
- Ambtenaar communicatie en participatie

INLEVERING

PERSONEELSADVERTENTIES

Lokaal 12 (decembernummer) – 12/11

Lokaal 1 (januarinummer) – 11/12

Uw personeelsadvertenties
in **Lokaal** en onze **online media**

INFORMATIE

vacatures@vvsg.be

burgemeester Triljoen

NIX

Een bericht van JCC Software

Beste lezers van Lokaal,

Het is een raar jaar. Een jaar waarin de congressen en onze eigen evenementen niet doorgaan, een jaar waarin we elkaar dus minder fysiek ontmoeten. Ondanks alles hopen we dat iedereen in goede gezondheid verkeert. Mochten we u nog ergens mee van dienst kunnen zijn, dan horen we dat uiteraard graag!

Hopelijk tot snel,

Team JCC Software

PURO®

Fairtrade Coffee
saving the rainforest

Thuis genieten van
dezelfde (h)eerlijke koffie
als op kantoor

www.puroathome.com

WORLD
LAND
TRUST

